

Harjoittelijan ohjaajien kokemuksia työturvallisuudesta Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikössä

Helena Myllynen

1/2022

TIIVISTELMÄ

Helena Myllynen: Harjoittelijan ohjaajien kokemuksia työturvallisuudesta Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikössä

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Heli Jalander & Joni Tonteri

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäyte käsittelee harjoittelun ohjaajien käsityksiä heidän työturvallisuudestaan, kun he työskentelevät harjoittelijan kanssa. Aineisto on kerätty haastattelemalla neljää Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikön työntekijää, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet järjestyspoliisissa. Kyseessä on laadullinen tutkimus ja sen aineisto on analysoitu fenomenografisella menetelmällä.

Työn tutkimusongelmana oli selvittää, kokevatko ohjaajat heidän työturvallisuutensa tason muuttaneet jollain tapaa harjoittelijan kanssa työskennellessä. Työn kolme keskeistä tutkimuskysymystä selvittävät, miten ohjaajat yleisesti käsittävät työturvallisuuden, miten ohjaajat kokevat harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan heidän omaan työturvallisuuteensa sekä millaiset valmiudet heillä on ollut ohjaajan rooliin.

Tulosten mukaan jokainen haastateltavista koki jollain tapaa harjoittelijan vaikuttavan omaan työturvallisuuteen, mutta lähinnä valmiustason ja varautumisen osalta. Kukaan haastateltavista ei kertonut kokevansa tällä olevan merkittävää vaikutusta omaan turvallisuuden tunteeseen, vaikka joillekin heistä olikin sattunut pieniä ongelmatilanteita harjoittelijan kanssa työskennellessä. Osa haastateltavista oli myös sitä mieltä, että harjoittelija on voinut tietyllä tapaa jopa lisätä työturvallisuuden kokemusta.

Sivumäärä: 48

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Tammikuu 2022

Avainsanat: Työturvallisuus, kenttätyö, koulutus, harjoittelija, harjoittelijan ohjaaja, laadullinen, fenomenografia

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 TYÖTURVALLISUUS	5
2.1.1 Työsuojelu	5
2.1.2 Työturvallisuus.....	6
2.1.3 Työntekijän oikeus pidättäytyä työstä	10
2.2 Työturvallisuuteen vaikuttavat tekijät.....	11
3 KOULUTUS.....	12
3.1 Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisi (AMK) -tutkinto	12
3.1.1 Työturvallisuuden koulutus	13
3.1.2 Työharjoittelu	15
3.1.3 Harjoittelijan ohjaajien koulutus	16
4 TUTKIMUSMENETELMÄ	17
4.1 Aiemmat tutkimukset.....	17
4.2 Opinnäytetyön aiheen valinnasta	18
4.3 Laadullinen tutkimus	19
4.4 Fenomenografia.....	20
4.4.1 Teemahaastattelu.....	22
4.5 Tutkimuskysymys.....	23
4.6 Aineiston hankinta ja tutkimusjoukko.....	23
4.7 Aineiston analyysi	25
5 HAASTATTELUJEN TULOKSET	25
5.1 Miten työturvallisuuteen liittyvät tekijät ilmentyvät poliisin työssä?	26
5.2 Miten haastateltavat kokivat harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan työturvallisuuteen?	30
5.3 Minkälaiset valmiudet haastateltavilla on ollut harjoittelijan ohjaajan rooliin?.....	36
5.4 Johtopäätökset.....	40
6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS.....	42
7 POHDINTA.....	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytteessä kerätään haastattelujen avulla tietoa siitä, miten Helsingin hälytys- ja valvontayksikön kenttätöntekijät ja työharjoittelijan ohjaajat suhtautuvat harjoittelijan kanssa työskentelyyn. Aihetta käsitellään työturvallisuuden näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on kerätä kokemuksia siitä, miten kentän työntekijät kokevat työturvallisuutensa työskennellessään kentällä harjoittelijan kanssa.

Poliisiammattikorkeakoulun (Polamk) opiskelijamäärät ovat kasvaneet viime vuosien aikana. Tämä vaikuttaa osaltaan myöskin poliisilaitosten työntekijöiden ja kentän partioiden rakenteeseen, kun yhä useampi harjoittelija tarvitsee ohjaajan. Vedoten lyhyesti tilastotietoihin, vuotena 2014 Polamkiin on ollut avoinna 180 aloituspaikkaa uusille opiskelijoille. Vuonna 2015 vastaava luku on ollut 320 aloituspaikkaa. Vuodesta 2017 vuoteen 2020 opiskelijapaikkoja on ollut tarjolla 400 vuosittain. Uusi kurssi aloittaa opintonsa neljä kertaa vuodessa, yhdellä aloituskerralla voi olla jopa yli sata opiskelijapaikkaa täytettynä. (Poliisiammattikorkeakoulu, luettu 5.5.2021.)

Opiskelijamäärien kasvun vuoksi myöskin poliisilaitoksille tulee vuosittain Polamkin kautta enemmän opiskelijoita työharjoitteluun. Suomen suurin poliisilaitos on Helsingin poliisilaitos, ja sinne otetaan myös eniten poliisiopiskelijoita työharjoitteluun. Harjoittelijoiden määrä on suuri, ja tämä on syytä ottaa huomioon myös työympäristössä. Alla olevan taulukko 1 kuvaa vuosien 2019–2020 Helsingissä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden lukumäärää sekä harjoittelijoiden lukumäärän kehitystä kolmen vuoden aikavälillä.

Poliisi (AMK) -tutkinto, Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu

Helsingin poliisilaitoksella harjoittelussa vuosina 2019–2020 olleet

Ryhmä	Harjoittelijoiden määrä	Harjoittelun ajankohta
Amk20174	14	25.03.2019 - 12.01.2020
Amk20181	18	17.06.2019 - 05.04.2020
Amk20182	18	14.10.2019 - 02.08.2020
Amk20183	19	23.12.2019 - 11.10.2020
Amk20184	16	23.03.2020 - 10.01.2021
	88	

Taulukko 1. Helsingin poliisilaitoksella harjoittelussa vuosina 2019–2020 olleet opiskelijat. (Poliisiammattikorkeakoulu, sisäinen lähde 2021.)

Harjoittelijoiden määrän kasvun vuoksi Helsingin poliisilaitoksella tutkimuksen tekijän kokemus tilanteesta on se, että jokainen kentällä työskentelevä konstaapeli tulee suurella todennäköisyydellä saamaan jossain vaiheessa työuraansa vastuulleen työharjoittelijan. Vanhempi konstaapeli voi olla suurien harjoittelijamäärien myötä partionjohtajan roolissa jo odotettua varhaisemmassakin vaiheessa virkauraansa. Koska tämä rooli kuuluu vahvasti työnkuvaan kenttätyössä, on tärkeää selvittää, miten työntekijät kokevat asian ja miten työharjoittelijan kanssa työskentely vaikuttaa heidän kokemukseensa työturvallisuudesta.

Opinnäytetyön kautta saadaan tärkeää tietoa työntekijöiden turvallisuuden tunteesta ja harjoittelijan kanssa tehdyn työn vaikutuksesta työturvallisuuden näkökulmasta. Tutkimuksen kautta työntekijöiden kokemukset ovat mahdollista tulla kuulluiksi nimettömänä, mikä tuo esiin työhyvinvoinnin kannalta tärkeän aiheen. Tutkimus mahdollistaa työturvallisuuteen liittyvien kehityskohteiden ja erilaisten kokemusten esille tuloa. Työturvallisuus on asia, jota on jatkuvasti syytä tarkastella ja tarpeen vaatiessa kehittää. Tämän vuoksi työn laajempaan viitekehyksenä on kouluttaminen ja kehitystyö.

Poliisin työ on luonteeltaan sellainen, että siinä on hyväksyttävä tiettyjä riskejä ja siihen väistämättä sisältyy vastarinnan ja väkivallan uhkaa (Hankilanoja, 2007, 90). Tämän vuoksi työturvallinen työskentely on tärkeä osa ammatin harjoittamista. Työharjoitteluun saapuessaan nuorempi konstaapeli on todennäköisesti aivan uuden toimintaympäristön ja työnkuvan äärellä. Tämän vuoksi harjoittelijan on huomattavasti vaikeampi hahmottaa työturvallisen työskentelyn peruselementtejä päivittäisillä poliisi-tehtävillä samalla tavoin, kuin miten hänen ohjaajansa työkokemuksensa vuoksi asian käsittää. Tämä voi lisätä tunnetta työturvallisuuden heikentymisestä. Turvattomuuden tunne työtehtävillä voi koskea niin kokematon työharjoittelijaa kuin myös harjoittelijan ohjaajaa.

2 TYÖTURVALLISUUS

Tässä luvussa käsitellään työturvallisuuteen liittyviä säädöksiä ja teoriaa yleisellä tasolla. Teoriaosuudessa keskitytään työturvallisuuteen ja työsuojeluun. Lainsäädännön osalta käsitellään erityisesti työturvallisuuslakia, sivuten hieman myös poliisilain ja rikoslain osuutta aihepiiriin.

2.1.1 Työsuojelu

Hankilanojan mukaan (2007, 9) työsuojelu tähtää kokonaisvaltaisesti edistämään työntekijän fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia työssään. Työsuojelun ytimenä on työpaikan tarpeisiin peilautuva työolojen järjestelmällinen kehittäminen. Työolojen kehittämisen välineisiin kuuluu kaikki työn turvallisuuden ja terveellisyyteen vaikuttavat tekijät eri muodoissaan. Työsuojelu pyrkii kehittämään työoloja niin, että se ohjaa työyhteisöjä heille osoitettujen menettelyiden ja välineiden avulla itse pyrkiään määrittämiinsä tavoitteisiin. (Saloheimo 2016, 95.)

Hietala ym. mukaan (2015, 8) lainsäädännössä on korostettu merkitystä työnantajan ja henkilöstön yhteistoiminnan välillä, kun tarkastellaan niiden vaikutuksia työsuojelutyön ja työolojen kehittämistä. Työsuojelun tarkoituksena on turvata työntekijän työkykyä, mutta samalla myöskin häiriötöntä tuotantoa tai työn suorittamista. Sosiaalisten tavoitteiden lisäksi työsuojelulla on myös taloudelliset perusteet, eli työterveyshuollosta koituvien taloudellisten menetysten vähentäminen ja työnteon jatkuvuuden ylläpitäminen työkykyvyn kehityksen kautta. (Saloheimo 2016, 3.) Työsuojelu on siis yhteistoimintaa työnantajan ja työntekijän välillä. Niin yritystoiminnan kuin julkisen sektorin toiminnan tarkoituksena on tuottaa laadukkaita palveluita ja tuotteita asiakkaiden tarpeisiin mahdollisimman kustannustehokkaasti ja kannattavasti. Työsuojelulla pyritään tukemaan työnantajan tavoitteen toteuttamista ja samalla tukea työntekijän terveyttä ja työoloja. Päävastuu työsuojelu- ja muun lainsäädännön noudattamisesta on työnantajalla ja tämän edustajina toimivilla esimiehillä. (Hietala ym. 2015, 1.)

Työsuojelu sisältää työturvallisuustoiminnan, jolla tarkoitetaan pääsääntöisesti työtapaturmien torjuntaa. Näin ollen työturvallisuus on yksi työsuojelun kokonaiskentän osa-alue (Hankilanoja 2007, 21). Työturvallisuustoiminnan lisäksi työsuojelu käsittää työterveyshuollon ammattitautien ja työstä aiheutuvien sairauksien torjunnan osalta sekä työsuhteiden valvonnan, johon liittyy työsuhteeseen liittyvät edut, oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi työsuojelu pitää sisällään työpaikkasuojelun, työsuojeluorganisaation ja henkilöstöhallinnon sekä näiden osa-alueiden välisen keskinäisen yhteistoiminnan. (Hankilanoja 2007, 9.)

Työsuojeluviranomainen vastaa työterveyshuollon järjestämisen valvonnasta (Saloheimo 2016, 164). Työsuojelun ja sen valvonnan alla osittain olevan työterveyshuollon tarkoituksena on aikaansaada ja ylläpitää työturvallisuutta, työterveyttä, työhyvinvointia työtehtävillä ja työyhteisön parissa. Johdon ja henkilöstön työsuojeluosaaminen tukee tuloksellisuutta ja toiminnan laatua. Työnhallinta, ihmissuhteet, työympäristön turvallisuus ja terveellisyys vaikuttavat työyhteisön ja sitä kautta myöskin henkilön terveyteen ja toimintakykyyn. (Järvelin 2011, 62–63.)

2.1.2 Työturvallisuus

Työturvallisuus on hengen, terveyden ja sosiaalisen kuormittavuuden suoja työtehtävien yhteydessä. Työturvallisuus osana työsuojelun kokonaiskenttää tarkoittaa työntekijän työssään kokeman subjektiivisen turvallisuuden tunteen yhtymistä työympäristön objektiivisiin työturvallisuuden ympäristötekijöihin. Kun nämä tekijät eivät juurikaan eroa toisistaan on työturvallisuuden taso ja työskentelyolosuhteet työturvallisuussäännösten mukaiset. Näin ollen työntekijä ei joudu alttiiksi tapaturmille ja voi suorittaa työnsä tarvitsematta tarpeettomasti vaarantaa omaa henkistä tai fyysistä terveyttään. (Hankilanoja 2007, 21.)

Poliisitehtävien työturvallisuutta vaarantavat tekijät kuitenkin poikkeavat muun julkisen sektorin ja yksityisen sektorin vaarantavista tekijöistä monella tapaa. Oikeus- ja yhdyskuntajärjestelmän

turvaaminen on poliisin ydintehtävä, jonka käytännön toteuttaminen ei ole mahdollista ilman laillisesti poliisille kuuluvan julkisen pakkovalan käyttöä. Näin ollen poliisin tehtäviin väistämättä sisältyy vastarintaa, väkivaltaa ja muita vaaratilanteita, joiden hoitaminen edellyttää poliisilta tietoista itsensä vaaralle altistamista yleisen turvallisuuden sekä kansalaisten hengen ja terveyden turvaamiseksi. Poliisina voi joutua tilanteisiin, jossa vastapuolena on aseistautunut poliisin tai kolmannen osapuolen vahingoittamiseen motivoitunut henkilö. Tämän vuoksi poliisin työnantajaa, eli Suomen valtiota, edellytetään kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että poliisien työturvallisuudesta huolehditaan niin hyvin kuin on mahdollista. (Hankilanoja 2007, 90.)

Poliisia koskevaa erityistä työturvallisuuslainsäädäntöä ei ole olemassa, minkä vuoksi poliisinkin työturvallisuutta arvioidessa noudatetaan yleistä työturvallisuuslainsäädäntöä. Tämä muodostuu työturvallisuuslaista ja sen nojalla annetuista alemman asteisista normeista. Työturvallisuusvastuu kohdentuu oikeuskäytännön mukaisesti työorganisaation sisällä organisatorisesti eri tavalla eri esimiestäsoille. Sen vuoksi poliisihallinnossa on syytä kiinnittää huomiota työturvallisuusvastuussa muun muassa poliisin organisaatiota sääteleviin normeihin, hallinnon sisäistä ohjausta sääteleviin hallintonormeihin sekä johto- käskyvalta- ja valvontasuhteisiin. (Hankilanoja 2007, 90–91.) Poliisiala on luonteeltaan sellainen, jossa työturvallisuus nousee keskeiseksi asiaksi. Tämän vuoksi Polamk järjestää omaa työturvallisuuskoulutusta poliisihallinnossa työskenteleville työsuojelupäälliköille ja työsuojeluvaltuutetuille. (Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomukset 2010, 60.)

Työntekijän oma turvallisuusvastuu on määritelty laissa. Työturvallisuuslain (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738) neljännen luvun mukaan työntekijän työturvallisuusvelvoitteisiin kuuluu, että työntekijä itse myötävaikuttaa oman työturvallisuutensa hyväksi säädettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen sekä huolehtii myös muiden työntekijöiden turvallisuudesta. (Hankilanoja 2007, 28.)

Työntekijän on myös kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti työssään huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. (TTurvL 18–22§.)

Lakia tulkiten työntekijä on myös itse vastuussa työskentelemään annettujen ohjeiden ja määräysten sekä koulutuksen ja ammattitaidon mukaisesti, jotta omalla toiminnallaan myötävaikuttaisi hallinnossa määriteltyjen työturvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden toteutukseen. Tämän lisäksi laissa mainitaan, että työntekijä on vastuussa myös muiden työntekijöiden turvallisuudesta, mikä lain puitteissa tulee sovellettavaksi myöskin työharjoittelijan ohjaajan rooliin. (Hankilanoja 2007, 28.) Voisi ajatella, että harjoittelijan ohjaajalla on jopa korostettu velvollisuus työturvallisuuslain puitteissa huolehtia harjoittelijan työturvallisuudesta, koska ohjaajalla on enemmän kokemusta ja ammattitaitoa poliisin työnkuvaan kuuluvista työturvallisuustekijöistä. Toki harjoittelijalla on itsellään myöskin koulutustasonsa

puitteissa vastuu ymmärtää vaaditut työturvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja partiotoiminnan vastuunjakauma työturvallisuuden osalta.

Työntekijällä on myöskin tiettyjä yleisiä velvollisuuksia työturvallisuuden toteutumiseksi. Työturvallisuuslain neljännessä luvussa on määritelty työntekijän yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta, jonka mukaan työntekijän on noudatettava työnantajan toimivaltansa mukaisesti antamia määräyksiä ja ohjeita. Tämän lisäksi työntekijän on muutoinkin noudatettava turvallisuuden ja terveyden ylläpitämiseksi tarvittavaa järjestystä, siisteyttä, huolellisuutta ja varovaisuutta. Työturvallisuuslain 18§:n mukaiset työntekijän yleiset velvollisuudet annettujen ohjeiden noudattamisesta pyrkii suojeleman työntekijöitä. (Työterveyslaitos 2007, 43; Hietala ym. 2015, 38.) Työntekijää koskevat velvollisuudet tukevat myöskin työnantajan vastuuta työturvallisuuden toteutumisesta työpaikalla, kun työntekijältä odotetaan yhteistyötä työturvallisuuden tavoitteen toteutumiseksi. Tätä voisi ajatella niin sanottuna tuplavarmistuksena, kun molemmat osapuolet tahoillaan ovat vastuussa tietyn tavoitteen toteutumisesta ja konkreettisesta mahdollistamisesta.

Työturvallisuuslain 18§:n mukaiset työntekijän yleiset velvollisuudet annettujen ohjeiden noudattamisesta pyrkii suojeleman työntekijöitä. Tällä velvoitteella myöskin tuetaan työnantajan roolia ja sitä, miten työnantaja voi vastata työturvallisuuden toteuttamisesta työpaikalla. (Työterveyslaitos 2007, 43.) Järjestyksen, siisteyden ja yleisen huolellisuuden osalta tämän säännöksen noudattamisella voi olla merkittävä vaikutus työntekijän tai koko työyhteisön turvallisuuteen. Huolellisuusvelvoite vaihtelee työolosuhteiden mukaan, joissakin työtehtävissä työntekijältä vaaditaan myös erityistä huolellisuutta. Tällainen tehtävä tulee kyseeseen silloin, jos työssään käsittelee vaarallisia aineita tai kun työ tehdään sellaisessa paikassa, jonka työturvallisuuteen työnantaja ei voi vaikuttaa. (Hankilanoja 2007, 60.) Poliisin työtehtävät soveltuvat useissa tapauksissa työntekijän erityisen huolellisuuden alaisuuteen, esimerkiksi räjähdettäviä tai ampuma-aseita käsitellessä sekä kotihälytystehtäviä suorittaessa. Huolellisuusvelvoitetta sovellettaessa poliisiin työhön on erityisesti otettava huomioon työskentely toisen kotona tai muuten sellaisessa paikassa, johon työnantaja ei voi vaikuttaa omalla johtamisellaan tai suunnittelullaan. Tällaisissa tilanteissa työntekijän menettelyllä on merkittävä vaikutus hänen omaan, kollegoiden ja mahdollisesti jopa organisaation työturvallisuuteen ja työterveyteen. Huolellisuusvelvoitteen noudattaminen näkyy myös työpaikan yhteiskäytössä olevien välineiden ja varusteiden käytössä ja niistä huolehtimisesta.

Tämän lisäksi työntekijä on velvoitettu viipymättä ilmoittamaan työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työolosuhteissa tai välineistössä havaitsemistaan vioista tai puutteellisuuksista, jos niiden on mahdollista aiheuttaa vaaraa tai haittaa työntekijöiden työturvallisuudelle. Työntekijän velvollisuuksiin kuuluu ilmoittaa havaitsemistaan ongelmista, jotta työnjohto pystyy toimimaan työturvallisuutta edistäen ja ongelmatilanteet huomioiden. (TTurvL 18–22§; Hietala ym. 2015, 38.) Omien varusteiden lisäksi työntekijän vastuulla on pitää yhteiskäytössä olevista välineistä huolta ja ilmoittaa eteenpäin, jos näissä

havaitsee vikoja tai puutteellisuutta. Poliisilaitoksen yhteiskäytössä on esimerkiksi ajoneuvot, tuki-aseet ja etälamauttimet.

Tapaturmien estämiseksi työntekijän velvollisuus on käyttää hänelle määrättyjä suojavälineitä oikealla tavalla ja niin, miten työnantaja on kouluttanut ja ohjeistanut välineitä käyttämään. Työntekijän on noudatettava turvallisuusohjeita ja hoidettava henkilökohtaisia suojavälineitään huolellisesti. Esimiehen tehtävänä on valvoa, että hänen työntekijänsä käyttävät suojavarusteita niille tarkoitetulla tavalla ja tarpeen vaatiessa. (Hietala ym. 2015, 38.) Poliisilla on käytössään lukuisia välineitä ja suojavarusteita, jotka työnantaja on hänelle osoittanut ja niiden käyttöön kouluttanut. Tämän vuoksi näiden käyttö ja käyttökunto onkin usein arvioinnin kohteena, jos on pohdittava jokin työssä sattunut tapaturma tai muuten työturvallisuuden vaarantuminen. Poliisikoulutuksessa harjoittelijan käytössä olevien työvälineiden käyttökoulutuksesta vastaa Polamk. Polamk tarjoaa harjoittelijalle työvaatteet ja henkilökohtaisen suojaliivin, muut suojavarusteet jäävät harjoittelupaikan poliisilaitoksen tarjottaviksi.

Työolosuhteet ja työnkuva vaikuttavat työntekijän huolellisuusvelvollisuuteen, sen huomioon ottamiseen ja toteuttamiseen. Tätä velvollisuutta voi korostaa erinäiset työnkuvaan kuuluvat tehtävät ja erityispiirteet, kuten se, että joutuu työssään käsittelemään vaarallisia aineita. Velvoitteeseen vaikuttaa työntekijän kokemus, hänen saamansa opetus ja ohjaus sekä yleisesti ammattitaito. Kokenut tai erityistä ammattitaitoa omaava työntekijä on kokemattomaan työntekijään verrattuna laajemmin kykenevä huolehtimaan turvallisuudesta. Tämän vuoksi hänellä on myös laajempi velvollisuus tästä huolehtimiseen. (Hankilanoja, 2007, 60.) Tätä vastuunjakaumaa voisi ajatella sovellettavan myöskin poliisin ammatissa ja työturvallisuutta ja toimenpiteitä arvioitaessa. Tämä vuoksi työharjoittelijan vastuu partion työturvallisuudesta huolehtimiseen ei ole yhtä suuri kuin mitä kokeneemmalla ja koulutetummalla partionjohtajalla ja harjoittelijan ohjaajalla on. Harjoittelija on vastuussa työturvallisuudesta oman tietotaitonsa mahdollistamalla parhaalla tasolla, mutta tämä ei välttämättä vastaa kokeneen työntekijän tietojen ja taitojen parasta mahdollista tasoa.

Työntekijä voi joutua jopa rikosvastuuseen työturvallisuuslain säännösten rikkomisesta. Työntekijän rikosoikeudellinen työsuojeluvastuu on kapea, mutta olemassa. Rikosvastuuseen voi joutua, jos luovattomasti tai ilman pätevää syytä poistaa tai turmelee suojalaitteen varoitusmerkinnän. Samaan rikkomukseen voi syllistyä myös satunnainen henkilö, joka on oleskellut työpaikalla. Tämä kertoo siitä, että työntekijän työsuojeluvastuu on melko rajallinen, ja esimiehillä on ehdottomasti suurempi vastuu työsuojelun toteutumisesta. Työturvallisuuslainsäädännön ulkopuolinen rikosvastuu on kuitenkin myös voimassa ja sovellettavissa tarpeen vaatiessa, jos työntekijän välinpitämättömyys tai huolimattomuus johtavat vaaratilanteisiin. Rikosoikeudellinen rangaistusvastuu voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos työntekijä toiminnallaan aiheuttaa muiden työntekijöiden tai ulkopuolisen henkilön vammautumisen tai kuoleman huolimattomalla työsuorituksellaan. (Hietala ym. 2015, 39 ja 104–105.)

2.1.3 Työntekijän oikeus pidättäytyä työstä

Työturvallisuuslain 23§:n mukaan työntekijöillä on joissakin tilanteissa mahdollisuus kieltäytyä vaarallisen työtehtävän suorittamisesta tai muuten vaaraa aiheuttavan työn tekemisestä. Työstä pidättäytymisen on poikkeuksellinen toimenpide, joka tulee kysymykseen vain, jos ei vaaraa ole vältettävissä muilla välittömällä toimenpiteillä (Työterveyslaitos 2007, 48). Kyseisen säännöksen mukaisesti työntekijällä on oikeus pidättäytyä työn tekemisestä, jos siitä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle ja terveydelle. Työntekijän on ilmoitettava työstä pidättäytymisestä lähimmälle esimiehelleen tai työnantajan muulle edustajalle niin pian kuin se tilanteen kannalta on mahdollista, ottaen huomioon kuitenkin välttämättömien suojaus- ja varotoimenpiteiden vuoksi aiheutuvan mahdollisen viiveen ilmoituksessa. (Hietala ym. 2015, 94–95.) Tällaisessa tapauksessa poliisi-työtä ajatellen ilmoittamisvelvollisuuden osalta lähimpänä esmiehenä kyseeseen tulisi esimerkiksi ryhmänjohtaja tai kenttäjohtaja.

Osa työstä pidättäytymisoikeuden tulkinnoista on johtanut jopa korkeimman oikeuden ratkaisuihin, joissa on arvioitu, onko työstä pidättäytymisen ollut työturvallisuuslain mukaisesti toteutettu ja tulkittavissa. Tästä esimerkkinä korkeimman oikeuden ratkaisupäätöksen (KKO 1981 II 146) mukainen tapaus, jossa työntekijä oli kieltäytynyt nostamasta painavaa taakkaa siltanosturilla, vedoten puuttuvaan ammattitaitoonsa. Tämä työtehtävä katsottiin vaativan erityistä ammattitaitoa ja tämän puuttuessa työntekijällä oli oikeus kieltäytyä työstä. Ratkaisun perusteella työnantajalla ei ollut oikeutta jättää palkkaa maksamatta työsuorituksen estymisen ajalta. (Hietala ym. 2015, 94.)

Edellä mainitun esimerkin mukaisesti työntekijällä voi olla mahdollisuus kieltäytyä tarpeen vaatiessa työstä. Työturvallisuuslainsäädäntö koskee yhtäläisesti konekorjaamon työntekijää kuin poliisiakin, mutta lain tulkintaa edellyttää viranomaisen erityisaseman huomioiminen. Valtion virkamieslain mukaan (VVML 19.8.1994/750, 23.1§) julkista tehtävää hoitava virkamies saa keskeyttää työnteon, jos asianomainen viranomainen hakemuksesta myöntää hänelle virkavapauden taikka hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla voi tulla kyseeseen sen perusteella, mitä muussa lainsäädännössä säädetään. Hankilanojan mukaan (2007, 64–65) voisi ajatella, että työstä pidättäytymisoikeus voitaisiin katsoa tällaiseksi muuksi lainsäädännön normiksi. Myöskin poliisilaisissa on säädetty virkamiehen oikeudesta luopua tehtävästä, mikä katsottaisiin myös sovellettavaksi työstä pidättäytymisen perusteeksi tilanteen niin vaatiessa. (Hankilanoja 2007, 64–65.)

Virkamiehen kieltäytymistä vaarallisesta työstä ei siis välttämättä katsota virantoimittamisen keskeyttämisestä vaan työturvallisuuslain mukaisena vaarallisesta työstä pidättäytymisenä. Näin ollen voidaan katsoa työturvallisuuslain 23§:n olevan virkamiestä koskeva erityisnormi, jolloin lainsäädännön avulla voi väistää virkavastuun, näin ollessa silloin kun vaarallisen työn yleisedellytykset pidättämisen osalta täyttyvät. (Hankilanoja 2007, 64–65.)

Myöskin poliisilaki (22.7.2011/872, 5§) antaa poliisimiehelle tiettyjä vapauksia harkita tehtävän loppuun suorittamista. Poliisilain 5§:n mukaan poliisilla on oikeus luopua toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen voisi johtaa kohtuuttomiin seurauksiin suhteessa tavoiteltuun tulokseen. Käytännössä työstä pidättäytymiseen vaikuttavat erinäiset tekijät, kuten poliisimiehen toimialan työtehtävät, pätevyys, ammattitaito, koulutus ja mahdollinen erityiskoulutus, käytettävissä olevat suojavälineet ja henkilökohtaiset ominaisuudet ja valmiudet. On arvioitava sitä, miten tilanne on subjektiivisesti näyttäytynyt poliisimiehelle. Tämä johtuu siitä, että työstä pidättäytymiskynnys on myös poliisimiehillä eri tasoilla, tarkoittaen sitä, että muodollisesti pätevän poliisin on myös hoidettava häneltä odotetut tehtävät. Hankilanojan sanoin: ”Se jolle on paljon annettu, siltä myös paljon vaaditaan.” (Hankilanoja, 2007, 65–66.)

Tämän pohjalta ajatellen työharjoittelussa olevan poliisin työstä pidättäytymisoikeus voi tulla mahdolliseksi skenaarioksi tehtävän vaikuttaessa liian haastavalta suoritettavaksi harjoittelijan oman taitotasonsa ja koulutuksensa puolesta. Lisäksi myös harjoittelijan ohjaajan työturvallisuuden kannalta edellä mainitut lainkohdat voivat olla tarpeellisia. Voisi ajatella myös, että työstä pidättäytyminen tai toimenpiteestä luopuminen voivat olla mahdollisia partionjohtajan ratkaisuja sellaisessa tapauksessa, jossa partionjohtajan asemassa ja tämän kokemuksella voi todeta, että kyseinen partio ei tule suoriutumaan tehtävältä työturvallisesti ja tehtävän suorittamisesta tällä partiolla voi aiheutua vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai partioverina olevan harjoittelijan hengelle ja terveydelle. Poliisin ammatti on kuitenkin luonteeltaan erityislaatuinen, minkä vuoksi työtehtävät, joilta on mahdollista lain puitteissa kieltäytyä, voivat olla hyvin harvassa. Poliisi on se, kenen luotetaan tulevan paikalle silloin, kun muu apu ei ole enää mahdollista. Tämän vuoksi työhön ryhtyessään on sisäistettävä se, että voi joutua tilanteisiin, jossa joutuu toimimaan omasta epävarmuudestaan tai pelostaan huolimatta. Poliisi-ammattikorkeakoululta saamalla koulutuksella harjoittelijalla on vähintään teoreettiset valmiudet toimia vaativissakin tilanteissa, minkä vuoksi kieltäytymisoikeuden perustelu voi olla ongelmallista, muttei aivan poissuljettua.

2.2 Työturvallisuuden vaikuttavat tekijät

Valtiontalouden tarkastusvirasto (2010, 51–52) on tehnyt tutkimuksen työturvallisuudesta valtion työpaikoilla, jonka mukaan poliisin suorittamiin valtionhallinnollisiin tehtäviin liittyy erityisiä vaaratilanteita ja väkivallan uhkaa. Riski joutua vaaratilanteisiin kasvaa, jos työssään joutuu liikkumaan ulkotiloissa ja liikenteessä. Toisinaan myös asiakastyö lisää vaaratilanteiden riskiä poliisin työssä, kun uhkana on asiakkaan aggressiivinen tai väkivaltainen käytös. Poliisityön uhkaaviksi tilanteiksi listautui voimankäyttötillanteet, kolarit, asiakasväkivalta, liukastumiset sekä lihas- ja nivelvammat. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010, 51–52.)

Kyseiseen tutkimukseen on osallistunut useita eri hallinnonaloja edustavat työntekijät, joista noin neljäsosa ilmoitti, että työturvallisuutta tukeakseen ohjeistus ja koulutus eivät ole aivan riittäviä.

Vaaratilanteissa on vastauksissa korostunut huolellisuuden puute, väsymyksestä ja kiireestä aiheutuneet virhetoiminnot sekä vaaratilanteiden riittämätön harjoittelu. Myöskin asenteellisia ongelmia on kyselyn perusteella ilmennyt, näistä esimerkkinä muun muassa riskialttiit työskentelytavat ja suojava-lineiden tahallinen poisjätto. Eräänä syynä vaaratilanteisiin on myös katsottu puutteellinen koulutus ja riittämätön perehdytys. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010, 53–54.)

Työväkivallan riskiä lisää poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin työssä ei-halutun käyttäytymisen kontrollointi. Tämän osalta on tehty tutkimuksia, joissa on painotettu varautumisen tason tärkeyttä. Väkivallan uhkan kaltaisiin tilanteisiin on syytä varautua, vaikka väkivalta ei olisikaan jatkuvasti esillä työssä, tai se olisi muodoltaan lievää. Varautumista tulisi kehittää ottamalla tämä huomioon työmenetelmissä, työympäristössä ja koulutuksessa. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010, 54.)

Työajo on suuri tapaturmariski poliisihallinnossa. Ajon aikana sattuneet tapaturmat ovat voineet joutua hälytysajon aikana tilanteen vaatiman kiireellisyyden virhearviosta tai liiallisesta tilannenopeudesta. Myöskin joidenkin poliisin edustajien mielestä ajoneuvojen kalustus ja varustelu ovat olleet puutteellisia. Varustelun osalta ääritilanteiden ongelmana on ollut myös se, ettei poliisin suojavaustus aina vastaa eteen tulevan tehtävän vaatimuksia. Lähimpänä olevan partion edellytetään osallistuvan läheisyydessä olevan ääritilanteen hallintaan, jolloin ajoneuvossa oleva normaali valvontatilanteet kattava suojavaustus ei ole välttämättä riittävä ääritilanteen hallintaan. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010, 56–57.)

Kasperin mukaan (2012, 62) partioautoilla tapahtuneita onnettomuuksia ja niistä aiheutuvia vammautumisia ja kuolemia voidaan tehokkaasti torjua toimivilla strategioilla ja toimintatavoilla ylemmällä johdotasolla, Suomessa tämä tarkoittaa kenttä- ja ryhmänjohtajatasoa. Laitoksen johdolla on mahdollisuus kehittää partioiden turvallisuutta pitämällä huolta säännöksistä ja toimintatavoista, liittyen esimerkiksi autossa oleviin suojavausteisiin ja niiden käyttöön sekä ajoneuvojen ylläpitoon. (Kasper, 2012, 62–63.)

3 KOULUTUS

Tässä luvussa käsittelen Poliisiammattikorkeakoulun koulutusta ja sitä, miten koulutus opetussuunnitelman mukaan valmistee harjoitteluun lähtevää opiskelijaa ja tämän työturvallisen toiminnan käsitystä. Tämän lisäksi luvussa käydään lyhyesti läpi sitä, miten harjoittelijan ohjaajaa on mahdollisesti koulutettu ohjaajan rooliin.

3.1 Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisi (AMK) -tutkinto

Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaan (2020, 1) tutkinnon suorittaneella opiskelijalla on tämän jälkeen valmiudet toimia itsenäisesti ja moniammatillisessa poliisityössä asiantuntijana sekä kehittää poliisitoimintaa. Koulutuksen yleiseksi tavoitteeksi on linjattu muun muassa se, että

opiskelija hankkii käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet sisäisen turvallisuuden alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 1.)

Poliisi (AMK)-tutkinto on laajuudeltaan 180 opintopistettä ja koulutuksen tavoitteellisena suoritusajana pidetään kolmea vuotta. Työharjoittelu alkaa 1,5 vuoden opintojen jälkeen ja kuva 1 osoittaa sen laajuuden verrattuna muihin tutkinnon osiin. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 8.)

POLIISI (AMK) -TUTKINTO 180 op

Poliisityötä tukeva osaaminen 26 op		Rikostorjunta- ja tutkinta-osaaminen 18 op	Valvonta- ja hälytystoiminta-osaaminen 24 op	Yhteiskunnallisen turvallisuuden kehittämisosaaminen 32 op	
Orientoivat opinnot 3 op	Poliisiviestintä 3 op	Rikostorjunnan perusteet 3 op	Valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet 3 op	Poliisi, yksilö ja yhteiskunta 4 op	Poliisin lupahallinto 3 op
Ruotsin kieli ja viestintä 3 op	Englannin kieli ja viestintä 3 op		Liikenneturvallisuus 7 op	Poliisitoiminnan suunnittelu ja johtamisen perusteet 6 op	Tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot 7 op
Ajotekniikka ja -taktiikka 3 op	Liikuntakasvatus ja fyysinen toimintakyky 3 op	Esitutkinta 15 op	Operatiivinen kenttätoiminta ja sen johtaminen 14 op	Poliisitoiminnan oikeudellinen perusta 12 op	
Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat 8 op					
Harjoittelu 55 op					
Valvonta ja hälytystoiminta sekä liikennevalvonta		Rikostorjunta	Asiakaspalvelu ja lupavalvonta sekä tekninen rikostutkinta		
Vapaasti valittavat opinnot 10 op					
Opinnäytetyö 15 op					

Kuva 1. Poliisi (AMK)-tutkinto. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 8).

Tutkinnon tavoitteena on kehittää opiskelijan valmiuksia tulevaisuuden yhteiskunnassa työskentelyyn. Työelämässä oppimisen perustana ovat yleiset työelämätaidot, joita ovat erinäiset oppimisen osa-alueet, kuten oppimisen taito, eettinen-, työyhteisö, ja kansainvälisyysosaaminen. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 3.)

3.1.1 Työturvallisuuden koulutus

Polamkin opetussuunnitelmaa läpikäydessä (2020, 23) työturvallisuutta on käsitelty opintojaksojen osaamistavoitteissa etenkin voimankäytön opintojaksoja tarkastellessa. Se on laajuudeltaan kahdeksan opintopistettä ja pitää sisällään kolme eri osajaksoa. Ensimmäinen osajakso pitää sisällään fyysisen voimankäytön perusteet ja lievempien voimankäyttövälineiden koulutuksen. Osaamistavoitteissa korostetaan sitä, että opiskelija osaa myöskin harjoitella voimankäytön tekniikoita turvallisesti. Toisella osajaksolla perehdytään virka-aseen turvalliseen käsittelyyn ja käyttöön sekä poliisityön kautta tarkastelemaan stressimekanismeja ja niiden hallintaa. Voimankäytön osajakso 2. osaamistavoitteissa on hyvin kiteytettyä työturvallisuuden opetuksen tavoitteet, joiden mukaan opiskelija

”ymmärtää hyvän ja työturvallisen perustoiminnan merkityksen osana poliisitaktisia toimintamalleja voimankäytössä.” Kolmannen osajakson aikana opiskelijan kuuluu oppia soveltamaan voimankäyttötilanteissa erilaisia tekniikoita ja ymmärtää niiden seuraukset. Osajakson aikana on opetettava myöskin ajoneuvotaktiikkaan liittyviä erityistilanteita sekä huomioida myöskin sivullisten turvallisuus. Neljännen osajakson aikana osaamista laajennetaan poliisin toimintavelvollisuuksien ja äärimmäisten tilanteiden riskien ymmärtämiseen. Tämän lisäksi osaamisvaatimuksissa on, että opiskelija osaa käsitellä virka-asetta turvallisesti ja ampua hyvin, sekä toimia erinäisissä tilanteissa itsenäisesti. Viimeinen osajakso on osaamistavoitteiltaan kaikista vaativin ja sen läpäisyksi vaaditaan kaikkia ennen työharjoittelua vaadittavia suorituksia, kuten voimankäytön näyttökokeita, suoritetuiksi hyväksytysti ennen harjoitteluun lähtöä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 23–24.)

Valvonta- ja hälytystoimintaosaamisen opintokokonaisuuden alle lukeutuu yhtenä opintojaksona valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet, jota voisi ajatella ensipuraisuna kenttätyön laajan opetusalueen läpikäyntiin. Tällä opintojaksolla osaamistavoitteiksi lukeutuu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden keskeisten käsitteiden ja poliisin työmuotojen määrittely, erilaisten työmenetelmien käytön kuvailu, poliisin Virve-radion käyttö sekä ennalta estävän työn muotojen selittäminen. Osajakson aikana on tarkoitus opettaa valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet sekä ennalta estävän toiminnan perusteet. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 27.)

Operatiivinen kenttätoiminta ja sen johtaminen on suuri kokonaisuus, joka koostuu viidestä osajaksoista, joista kertyy yhteensä 14 opintopistettä. Ensimmäisessä osajaksoissa opetetaan hälytysprosessia ja kenttätoiminnan kannalta olennaisten tietojärjestelmien operatiivista käyttöä. Toisena osajaksona on ensiapu, johon kuuluu teoriaopintoja sekä taktisen hätäensiavun käytännön harjoitteita. Osaamistavoitteisiin lukeutuu tilanteen ja potilaan ensiarvion suorittamisen osaaminen, yleisimpien sairaskohtauksien tuntemus sekä hätäensiaputaito. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 30.)

Kolmannen, eli hälytystehtävät ja valvonta 1 –osajakson asiakokokonaisuuksia ovat poliisitaktiikka, erilaiset keikkaharjoitteet sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito. Opintojakson osaamistavoitteissa vaaditaan työturvallisuusnäkökohtien huomioon ottamista. Tämän lisäksi osaamistavoitteisiin kuuluu tilanne- ja riskiarvion merkityksen ymmärtäminen poliisin tehtävillä sekä partiotoiminnan, tietojärjestelmien ja perusluontoisten valvonta- ja hälytystehtävien hallitseminen. Hälytystehtävät ja valvonta 2 syventää aiemman mainitun osajakson samojen teemojen asiakokokonaisuuksia. Osaamistavoitteissa määritellään, että opiskelijan tulee osata toimia monipartioitehtävillä ja vaativissa vuorovaikutustilanteissa perusluontoisten valvonta- ja hälytystehtävien lisäksi. Opintokokonaisuuden viimeinen ja sen mukaisesti myöskin vaativin osajakso on valvonnan ja hälytystoiminnan johtaminen, jossa asiakokokonaisuutena ovat vaativat tilanteet, partion johtaminen ja tilannejohtaminen. Osaamistavoitteina luetellaan opiskelijan taidot toimia partionjohtajana, taito soveltaa toimintamenetelmiä

erilaisilla tehtävillä ja analysoidun tiedon hyödyntäminen poliisitehtävillä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 31–32.)

Valtionkonttorin vakuutusilastojen mukaan suurin työajotapaturmariski on ollut Puolustusvoimissa ja poliisihallinnossa, joita selittää suuri ajosuoritteiden määrä ja poliisihallinnossa myöskin tilannenopeuden tai tehtävän kiireellisyyden virhearviointi (Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomukset 2010, 56). Liikenneolosuhteet ja niiden vaikutus työtehtäviin on otettu huomioon myöskin opetussuunnitelmassa. Polamkissa liikenneturvallisuuden opintojakso on laajuudeltaan seitsemän opintopistettä. Se koostuu kolmesta eri osajaksosta, joiden tavoitteena on opettaa liikennevalvonnan perusteet liikennesäännöistä ja ajo-oikeuksien tuntemuksesta aina liikenne-rikostutkintaan, liikennevalvontaan ja liikenne-rikosoikeudellisiin asiakokonaisuuksiin. Liikenneturvallisuuden ensimmäisen opintojakson osaamistavoitteessa vaaditaan ymmärrystä liikenneturvallisuustyön tavoitteista ja ennalta estävän toiminnan osuudesta. Toisen ja kolmannen opintojakson tavoitteena on jo käytännönläheisemmät osaamistavoitteet, joiden mukaan opiskelijan kuuluu osata suorittaa liikenne-rikostutkinnalliset toimenpiteet, soveltaa toimivaltaan vaikuttavia seikkoja sekä tulkita ja soveltaa keskeisimpiä tieliikennesääntöjä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 28.)

Liikenneturvallisuuden lisäksi koulutuksessa on osana opintojakso, joka keskittyy poliisiauton kuljettamiseen ajotekniikan ja taktiikan osalta. Ajotekniikan ja -taktiikan opintojakson ensimmäisen osajakson osalta osaamistavoitteissa mainitaan, että osajakson suorittamisen jälkeen opiskelija tuntee poliisiauton hallintalaitteet ja osaa tarkistaa sen liikennekelpoisuuden ja tehdä autoon päivittäiset huoltotoimenpiteet. Opintojakson toisella osajaksolla taas osaamistavoitteena on, että opiskelija osaa käsitellä ja kuljettaa poliisiautoa turvallisesti vaihtelevissa ajotilanteissa. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 22.)

Kurssien sisällön kuvauksen perusteella työturvallisuus on otettu koulutuksessa huomioon monella eri osa-alueella. Teoreettisella tasolla kurssien kuvauksen toteutuessa harjoittelijalla pitäisi siis olla hyvät valmiudet toimia työturvallisesti. Todellisuus ja teoria voivat kuitenkin olla kaksi aivan eri asiaa, ja työharjoittelun suurimpana haasteena onkin yhdistää käytännön työ teoreettisiin taitoihin.

3.1.2 Työharjoittelu

Poliisin (AMK) -tutkintoon kuuluu noin 10 kuukauden mittainen työharjoittelujakso. Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti ammattiopintojen kannalta keskeisimpiin käytännön työtehtäviin poliisihallinnossa. Lisäksi harjoittelun tavoitteena on antaa opiskelijalle tilaisuus soveltaa koululla opittuja tietoja ja taitoja käytännön työtehtävillä. (Poliisiammattikorkeakoulu tutkintosääntö 2018, 10.) Harjoittelun aikana opiskelija työskentelee yksikkönsä johdon ja valvonnan alaisena sekä omaa poliisin toimivaltuudet (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 4).

Harjoittelussa opiskelija työskentelee ohjatusti operatiivisen poliisitoiminnan valvonta- ja hälytystoiminnan sekä liikennevalvonnan ja rikostorjunnan miehistötason työtehtävissä. Valvonta- ja

hälytystoiminnan harjoittelun jakson aikana opiskelija tekee tavanomaisia poliisille kuuluvia tehtäviä kokeneen poliisimiehen työparina ja tämän ohjauksessa. Valvonta- ja hälytystoiminnan jakson osuus harjoittelun kokonaisuudesta on 27 opintopistettä ja sen ajallinen kesto on 21 viikkoa. Operatiivisen poliisitoiminnan lisäksi opiskelija tutustuu harjoittelun aikana hallinnon muihin työtehtäviin esimerkiksi asiakaspalvelun ja lupahallinnon osalta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 4.) Harjoittelun aikana tavoitteena on, opiskelija saa hyvän käsityksen poliisille kuuluvista perustehtävistä ja niiden vaatimuksista. Tämän lisäksi harjoittelua pidetään keskeisenä osana opiskelijan ammatillista kehitystä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 50.)

Opiskelija nimitetään harjoittelun ajaksi nuoremman konstaapelin määräaikaiseen virkasuhteeseen. Virkasuhteen poliisilaitoksen määrää Poliisiammattikorkeakoulu. Ennen nimittämistä tai harjoittelun aloitusta opiskelijalta vaaditaan kaikkien harjoittelua edeltävien ammattiopintojen ja ammattiosaimista koskevien opintojen opintosuoritusten suorittamista hyväksytysti. (Poliisiammattikorkeakoulu tutkintosääntö 2018, 10.) Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaan (2020, 50) pakollisten opintosuoritusten opetukseen sisältyy monelta osin myöskin työturvallisen toiminnan opetusta ja opiskelijalta vaaditaankin joiltakin kursseilta työturvallisuuden ymmärtämistä hyväksytyyn suoritukseen edellytyksenä. Näitä harjoittelua edeltäviä opintojaksoja työturvallisuuden näkökulmasta ovat esimerkiksi valvonta- ja hälytystoiminnan perusteet, liikenneturvallisuus, ajotekniikka- ja taktiikka, voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat, poliisin viesti- ja johtamisjärjestelmät, ensiapu ja virka-aseen tasokokeen hyväksytty suoritus. Lisäksi harjoittelijan fyysisen työkyvyn vähimmäistason vaatimukset on testattu Poliisihallituksen määräyksen (2020/2013/4693, fyysisen kunnon testaus poliisihallinnossa) mukaisesti liikunnan opetuksessa kuntotesteillä. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020, 50.) Aiemmassa luvussa 3.1.1 käsiteltiin opetuksen eri kurssien opintotavoitteita ja hyväksytyyn suoritukseen vaatimustasoja. Ne käsittelevät monelta osin työturvallista toimintaa ja näiden hyväksytyyn suorittamisen jälkeen opiskelijan kuuluisi olla sillä tasolla opinnoissaan, että hän on valmis työharjoittelun mukana tuomiin työtehtäviin ja niiden haasteisiin.

3.1.3 Harjoittelijan ohjaajien koulutus

Harjoittelijan ohjaajille tarjotaan myös koulutusta kyseiseen tehtävään. Poliisiammattikorkeakoulun ohjaajan oppaassa mainitaan (2017, 9), että harjoittelijan ohjaajan kuuluu olla tehtävänsä motivoitunut, ammattitaitoinen ja ohjaamistehtävään myönteisesti suhtautuva poliisimies. Hänen päätehtävänä on muun muassa ohjata harjoittelijaa työtehtävien asianmukaiseen suorittamiseen, tilanteenmukaiseen käyttäytymiseen ja arvioida harjoittelijan sopivuutta poliisitehtäviin. Tämän lisäksi päätehtäväksi on listattu työturvallisuusohjeiden noudattamisen valvominen sekä harjoittelijan toiminnan jatkuva seuranta ja sen arviointi. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 9.)

Harjoittelijan ohjaajien koulutus järjestetään Poliisiammattikorkeakoulun toimesta ja sen tarkoituksena on antaa valmiuksia opiskelijan harjoittelun ohjaamiseen, palautteen antamiseen ja osaamisen

arviointiin. Koulutus toteutetaan kahden päivän kestoisena seminaarina ja se on suunnattu uusille ja nykyisille harjoittelijan ohjaajille ja harjoittelun yhdyshenkilöille. (Poliisiammattikorkeakoulu, sisäinen lähde 2021.)

Seminaari pitää sisällään 14 tuntia lähiopetusta, jotka toteutetaan luentoina ja ryhmitöinä. Seminaarin asiakokonaisuuksiksi on katsottu ohjaustaidot, palautteenanto, osaamisen arviointi, itsearviointi sekä ohjaajan rooli osaamisen kehittämisessä. Poliisiammattikorkeakoulun mukaan seminaarin jälkeen osallistujat ymmärtävät ohjaajan roolin harjoittelun ohjauksessa ja osaa suunnitella työtehtäviä tämän mukaisesti ja opiskelijan osaamisen kehittämiseksi. Tämän lisäksi osallistujat osaa arvioida opiskelijan osaamista ja ymmärtävät palautteenannon merkityksen osana oppimista. (Poliisiammattikorkeakoulu, sisäinen lähde 2021.)

Seminaari vaikuttaa sisällöltään kattavalta ja sen toteuttaminen on varmasti tärkeää harjoittelijan kokemusten ja opetuksen kannalta. Haastattelujen myötä kuitenkin ilmeni selvä vaje Helsingin poliisilaitoksella harjoittelijan ohjaajien koulutuksessa, kun neljästä haastateltavasta vain kaksi oli osallistunut kyseiseen koulutukseen. Haastateltavat, jotka olivat osallistuneet koulutukseen, kokivat sen vajavaiseksi ja keskittyvän vääriin asioihin. Haastateltavat, jotka eivät olleet käyneet koulutusta kokivat kuitenkin halukkuutta jollekin vastaavalle koulutukselle.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tässä luvussa käsittelen opinnäytteessäni käytettyä tutkimusmenetelmää ja aiempia aihealueen tutkimuksia. Luvussa käsitellään laadullisen tutkimuksen teoriaa, teemahaastattelun teoriaa ja rakennetta sekä aineiston hankintaa ja sen analyysiä. Luvussa käydään läpi myös aiheen valintaa ja sen rajausta. Tässä luvussa avataan fenomenografista tieteenteoriaa ja sen psykologiaa liittyen kokemuksia tutkivaan tieteeseseen. Lopuksi esitellään neljä haastateltua anonymisti, hieman avaten heidän urataustansa kokemusten eroteltavuuden kannalta.

4.1 Aiemmat tutkimukset

Harjoittelijoiden ohjaajien kokemuksia työturvallisuudesta ei ole käsitelty aiemmin Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöissä. Tutkijan tiedonhaun perusteella myöskään vastaavaa aihetta tai aihepiiriä käsittelevää työtä ei ole löytynyt Polamkin opinnäytteistä tai muiden oppilaitosten päättötöistä tai väitöskirjoista. Työturvallisuus taas on laaja teema, mitä käsitteleviä päättötöitä ja väitöskirjoja löytyy lukuisia, niin poliisialan kuin muidenkin ammattiryhmien julkaisuissa.

Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytteistä hyvänä esimerkkinä voidaan mainita Elisa Kopsan ja Selina Mustajoen työturvallisuuden kokemusten aihealuetta käsittelevän opinnäytteen vuonna 2020 ”Harjoittelijoiden kokemuksia omista valmiuksistaan toimia työturvallisesti kotihälytystehtävillä”. Opinnäytteessään Kopsa ja Mustajoki tutkivat, miten harjoittelusta tulleet opiskelijat ovat kokeneet

valmiutensa työturvalliseen työskentelyyn työharjoitteluun mennessä ja sen aikana. He tarkentavat tutkimusnäkökulmansa kotihälytystehtäville. Heidän tutkimustuloksensa mukaan opiskelijat kokivat omaavansa tarvittavan tietotaidon työturvallisuudesta harjoittelun alkaessa ja koululta opitut toimintamallit käyttökelpoisiksi käytännön työtehtävillä. Kehityskohteena he mainitsevat koulutuksessa suoritettavien toistojen määrän käytännön harjoitteissa.

Muiden korkeakoulujen töistä voidaan nostaa esiin Juha-Matti Huhdan kasvatustieteen pro gradu - tutkielman ”Työturvallisuuden ymmärtäminen osana poliisin ammattiin perehdytystä ja järjestyspoliisin ammatillista kehitystä”, jossa on käsitelty vahvasti tähän tutkimukseen liittyvää aihealuetta. Huhdan tutkimuksen tavoitteena on tutkia työturvallisuuden ymmärtämistä ja sen osaa ammattitaidon käsityksessä. Tutkimuksessa on haastateltu kuutta poliisia ja kuutta poliisiopiskelijaa. Tutkimustuloksena on työturvallisuuden ymmärtäminen moninaisena osa-alana, työturvallisuuden iso rooli osana työharjoittelua ja perehdytystä sekä perehdyttäjien erilaiset tavat ohjata ja opettaa työturvallisuuteen liittyviä osa-aloja. Tutkimuksen haastekohtina Huhta katsoo olevan työturvallisten toiminta- ja ajatusmallinen hiljaisen tiedon levittäminen sekä ohjaajan vaikeus tunnistaa antamaansa työturvallisuusohjausta. Tutkimuksen perusteella Huhta katsoo, että ohjaajille järjestettävälle koulutukselle on selkeä tarve ja että sitä voisi kehittää entisestään. Koulutuksen kehittäminen parantaisi Huhdan mukaan harjoittelijoiden tasavertaisuutta, hiljaisen tiedon käsittelyä erityisesti työturvallisuusnäkökulmasta sekä edistäisi työturvallisemman asenne- ja toimintakulttuurin tavoittelua.

4.2 Opinnäytetyön aiheen valinnasta

Tutkimusaiheena kenttäpoliisien kokemuksia työturvallisuudesta on valittu sen vuoksi, että opinnäytetyön tekijä on huomannut työharjoittelunsa aikana Helsingin poliisilaitoksella hyvin vaihtelevia mielipiteitä ja asenteita harjoittelijoita kohtaan. Suurin osa työntekijöistä suhtautui harjoittelijan kanssa työskentelyyn positiivisesti, ja toiset olivat melko neutraaleja aiheen suhteen. Osasta työntekijöistä kuitenkin huomasi sen, että he eivät olleet harjoittelijan kanssa työskentelystä järin innoissaan, ja suhtautuivat tähän partiojakaumaan jokseenkin kielteisesti. Koska asenteita harjoittelijoita kohtaan oli niin monia kuin on työntekijöitäkin, on herännyt kiinnostus ajatuksesta selvittää, mitä kentän työntekijät ovat mieltä siitä, että he tulevat saamaan uuden harjoittelijan ohjattavakseen tuleviksi kuukaussiksi.

Tutkimuksessa selvitetään miten kentän työntekijät kokevat työturvallisuutensa harjoittelijan kanssa työskennellessä. Lisäksi tavoitteena on selvittää, ovatko harjoittelijan ohjaajat kokeneet harjoittelijan vaikuttavan heidän työturvallisuuteensa, ja jos näin on, onko vaikutus ollut positiivista vai negatiivista. Ohjaajien kokemusten perusteella saadaan tietoa siitä, ovatko ohjaajat kokeneet harjoittelijoiden koulutuksen kautta saavuttaman taitotason työturvallisen työskentelyn mukaiseksi, vai olisiko koulutuksessa heidän mielestään syytä painottaa jotain osa-aluetta nykyistä enemmän. Koulutuksen osalta selvitetään myös, ovatko ohjaajat saaneet koulutusta harjoittelijan ohjaajan tehtäviin liittyen ja kokevatko he tämän hyödylliseksi.

Tutkimuksen kohteena käsitykset ovat mielenkiintoinen aihealue, koska kyseessä on niin monipuolinen ja henkilökohtainen vastauksien kirjo. Kaksi ihmistä voi käsittää saman asian täysin eri tavoin, mikä on tutkimustulosten keräämisen kannalta mielenkiintoista. Tutkimuksen tekijän kokemukset harjoittelijoiden kanssa työskentelyn eriävistä asenteista johti tutkimaan aihetta juuri käsitysten kautta, jotta vastauksiinkin saataisiin yleistettävyyden sijaan esiin erilaisia mielipiteitä.

Kentän työntekijöiden kokemukset pelkästä työharjoittelijan kanssa partioinnista olisi kuitenkin aivan liian laaja aihe käsiteltäväksi oppinnäytetyön puitteissa. Aiheen rajaus on toteutettu sen suurimman ja tärkeimmän ongelmakohdan kautta, jonka tutkija on harjoittelijana kokenut oman kokemattomuutensa tuoneen työnkuvaan, eli työturvallisuuden. Tutkimuksen avulla halutaan selvittää, miten ohjaajat kokevat työskentelyn sellaisen kokemattoman poliisin kanssa, kuin mitä esimerkiksi tutkija itse on ollut harjoitteluun tullessaan. Miltä tuntuu tehdä mahdollisesti riskeille altistavaa työtä kollegan kanssa, jolla ei ole kokemusta tai varmuutta haastaviin tilanteisiin. Tämän vuoksi työn aiheeksi on rajattu kentän poliisien ja harjoittelijan ohjaajien kokemuksia työturvallisuudesta silloin, kun partion toisena jäsenenä on harjoittelija.

4.3 Laadullinen tutkimus

Metsämuurosen mukaan (2009, 215) laadullisella ei kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan erilaisien tulkinnallisten tutkimuskäytäntöjen joukkoa. Laadullista tutkimusta on vaikea määritellä selvästi, koska ei ole täysin omaa teoriaa tai paradigmaa. (Metsämuuronen 2009, 215.) On melko yleistä käyttää synonyymeina käsitteitä laadulliset, pehmeät ja kvalitatiiviset menetelmät, vaikkakin termien tausta ja alkuperäinen merkitys voivat hieman poiketa toisistaan. Karkeimmillaan laadullinen tai kvalitatiivinen termi ymmärretään aineiston ja analyysin muodon kuvauksena ja ei-numeraalisena käsitteenä. Silti myöskin kvantitatiivisia eli numeraalisia lukutapoja voidaan soveltaa myöskin laadulliseen aineistoon. Aineistonkeruumenetelmänä laadullinen aineisto voidaan pelkistetyimmillään tulkita olevan ilmiänsultaan tekstiä, ja se on voinut syntyä tutkijasta riippuen tai riippumatta. (Eskola & Suoranta 1998, 11–12.)

Laadullinen tutkimus muodostuu lukuisista erilaisista tutkimusotteista ja niiden perinteistä, kuten pehmeä, tulkinnallinen, ymmärtävä, ihmistieteellinen, yhdysvaltalainen, laadullinen, postmoderniin tieteesseen perustuva ja kriittiseen ajatteluun perustuva toimintatutkimus. Laajasti, mutta yksinkertaisesti ajateltuna laadullista tutkimusta voidaan ajatella tarkoittavan kaikkea ei-määrällistä empiiristä tutkimusta. (Tuomi 2007, 96.) Tuomi ja Sarajärvi (2018, 10) kuvaa laadullista tutkimusta terminä eräänlaisena sateenvarjona, jonka alle mahtuu useita erilaisia laadullisia tutkimuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että laadullisesta tutkimuksesta voidaan puhua niin laajassa merkityksessä kuin monissa kapeissa merkityksissä. Laadullinen tutkimus voidaan jakaa näkökulmasta riippuen lukuisin eri tavoin. Esimerkkinä yhdestä mahdollisesta jaottelutavasta on jakaa laadullinen tutkimus viiden eri paradigman ja

näkökulman mukaan; positiiviseen, postpositiiviseen, kriittiseen teoriaan perustuvaan tutkimukseen, konstruktiiiviseen tutkimukseen ja osallistuvaan tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 10–11.)

Laadullisen tutkimuksen taustana on ihmistieteellisen tutkimuksen idea, ja tutkimuskohteena ovat ihmisen luomat merkitykset. Tutkimusperinteinä vaikuttamassa ovat fenomenologis-eksistentiaalinen, kriittinen ja postmoderni perinne. Laadullisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat esimerkiksi tutkimuksen ominaisuus kokonaisvaltaisena tiedonhankinnan keinona ja se, että kerättävä tieto liittyy aina ihmisten tuottamiin merkityksiin. Lisäksi tyypilliseksi piirteeksi lasketaan aineistolähteinä analyysi, tiedonantajien ja tiedonlähteiden tarkoituksellinen valintaprosessi, tiedonantajien joukon tyypillinen pienuus sekä se, ettei laadullisessa tutkimuksessa usein haeta tiedon yleistettävyyttä. (Tuomi 2007, 97.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä kentällä työskentelevien poliisimiesten kokemuksia työturvallisuudesta, minkä vuoksi kokemuksia tutkiva tiede on tutkimukseni pohjana. Otanta on pieni, vain neljä haastateltavaa. Näin suppean otannan lähtökohtana ei ole luoda yleistettävää lausuntoa poliisimiesten kokemuksista, vaan tuoda esiin yksittäisiä mielipiteitä ja heijastaa henkilökohtaisia kokemuksia vertailtavaksi isoon kuvaan. Laadullinen tutkimus ja sen kokemuksia tutkiva tieteenala on tutkimusluonteeltaan soveliain tätä opinnäytettä ja sen tavoitteita ajatellen.

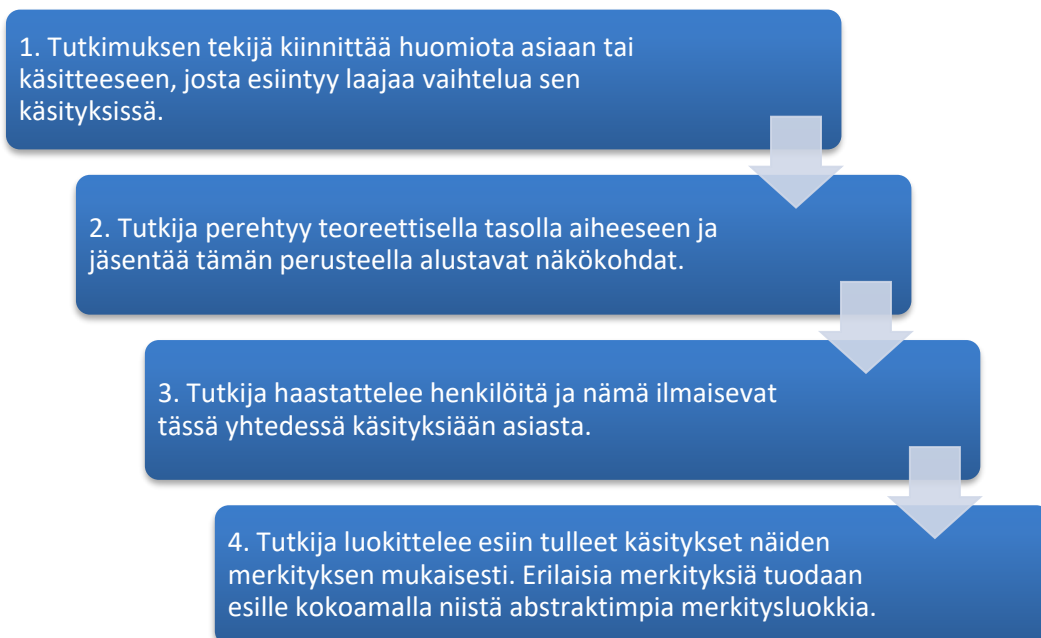
4.4 Fenomenografia

Tieteenteorian psykologiassa voidaan erottaa tieteen logiikka empiiris-analyyttiseen ja rekonstruktiiiviseen tieteeseen. Rekonstruktiiivisen tieteen logiikan alle voidaan erottaa hermeneuttinen ja syvähermeneuttinen tieteen psykologia. Molemmat näistä ovat ymmärättäviä subjektiivisen kokemuksen tutkimuksia. Molemmat tutkivat kokemusta rekonstruktiiivisin menetelmin. Näiden erona on kuitenkin tutkimustulosten tulkinnallinen taso. Hermeneuttisen psykologian tavoitteena on ilmauksen sisältämän subjektiivisen merkityssisällön selventäminen sanoman pintatasolla. Syvähermeneuttinen psykologia erottaa ilmauksen pintatason ja syvätason merkityksiin, ja selventää ilmauksen merkityssisältöä syvätasolla. Hermeneuttinen psykologia tulkitsee tuloksia sen mukaan, mitä tutkimuskohde on todellisuudessa sanonut asiasta. Syvähermeneuttinen psykologia tulkitsee vastauksen piiloviestiä ja kirjaimellisen vastauksen taakse jäävää merkityksen syvätasoa, jonka viesti voi olla eri kuin pintatason ilmaissussa. (Perttula & Latomaa 2015, 36–37.)

Hermeneuttinen psykologia sopii paremmin tämän tutkimuksen toteuttamiseen, koska olisi hyvin vaikea koettaa tulkita vastauksien syvätarkoituksia ja luoda edes jollain tapaa luotettavia johtopäätöksiä niin, että olisi itse kokemattomana tutkimuksen toteuttajana päättänyt mitä vastaaja on viestissään syvähermeneuttisesti tarkoittanut. On mahdollista, että haastateltavien vastauksiin olisi kätkeytynyt piiloviestejä tai kaksoismerkityksiä, tai että he eivät ole puhuneet totta vastatessaan kysymyksiin. Tässä tutkimuksessa kuitenkin on luotettavampaa keskittyä siihen mitä haastateltavat ovat asiasta todellisuudessa ilmaisseet, ja jättää kokemuksen totuudellisuuden arvioiminen pois laskuista.

Sana fenomenografia tarkoittaa ilmiön kuvaamista tai ilmiöstä kirjoittamista. Fenomenograafisessa tieteessä tutkitaan maailman ilmenemistä ja rakentumista ihmisten tietoisuuteen. Erityisesti fenomenografian voidaan katsovan tutkivan sitä, miten ihmiset käsittävät asioita. Näin on myös tässä tutkimuksessa. Fenomenografian mukaisesti on olemassa vain yksi maailma, josta muodostetaan eri käsityksiä ihmisestä riippuen. Ihmisten käsitykset samasta asiasta voivat vaihdella suuresti riippuen iästä, koulutuksesta, kokemuksista ja ym. muuttujista. Tämän lisäksi käsityksetkin ovat dynaamisia ilmiöitä, ne voivat muuttua ajan saatossa. (Metsämuuronen, 2009, 240.) Elämäntilanne on se todellisuus, johon ihminen on suhteessa. Se myös muodostuu kaikesta siitä, mihin ihminen on suhteessa. (Perttula & Latomaa 2015, 117.)

Fenomenografisen tutkimuksen tavoitteena on, kuten valtaosan laadullisen tutkimuksen strategioista, luoda teoria ilmiöstä. Tämän tutkimusmuodon tavoitteena on vain luoda niin sanottu kuvauskategoriarajärjestelmä tai tulosavaruus. Tutkimuksen kulku rakentuu neljän eri vaiheen kautta. (Metsämuuronen 2009, 41.) Alla olevassa kuvio 1 kuvastaa vaiheiden rakennetta.

Kuvio 1. Fenomenografisen tutkimuksen vaiheiden rakenne. (Metsämuuronen, 2009, 41.)

Fenomenografiaa kohtaan on esitetty myöskin kritiikkiä. Yhtenä ongelmana voidaan nähdä se, miten puolilaboratoriolisissa oloissa syntyneet ajatustoiminnan tulokset olisivat yleistettävissä ongelmanratkaisutilanteisiin käytännössä. Toisena kritiikin kohteena on tutkimustulosten käsitysten poikittaisleikkaus, eli tutkimuksessa ei välttämättä onnistuta saavuttamaan sitä faktaa, että käsitykset muuttuvat. Viimeiseksi kritiikiksi mainittakoon se, että ihmisillä todella on erilaisia käsityksiä asioista, ja niiden luokittelu tai pohtiminen oikeisiin tai väärin on ongelmallista tai irrelevanttia. (Metsämuuronen 2009, 41.)

4.4.1 Teemahaastattelu

Haastattelu on informaation keräämisen tähtävää keskustelua ja ennalta suunniteltua päämäärähaakuista toimintaa. Haastattelu on vuorovaikutustilanne haastattelijan ja haastateltavan välillä, jonka tavoitteena on saada luotettavaa tietoa tutkimusongelman kannalta tärkeitä alueista. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 42–43.) Tutkimushaastatteluja on erilaisia ja ne eroavat toisistaan lähinnä strukturointi-asenteen perusteella. Tämä tarkoittaa sitä, että haastattelun laji riippuu siitä, kuinka kiinteästi kysymykset on muotoiltu, kuinka tiukasti tätä linjaa noudatetaan ja missä määrin haastatteliija jäsentelee haastattelutilannetta. Erilaisten haastattelujen lajeja ovat esimerkiksi strukturoitu-, syvä-, kvalitatiivinen- ja teemahaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 44–45.)

Tässä tutkimuksessa on käytetty aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan (2015, 48) teemahaastattelun lähtöoletuksena on, että yksilön kaikkia ajatuksia, kokemuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Teemahaastattelussa voidaan korostaa haastateltavien elämysmaailmaa ja heidän määritelmiään tilanteista. Teemahaastattelu ei sido haastatteluun tiettyyn toteutustapaan tai haastattelutyylisiin, vaan se antaa haastattelulle mahdollisuuden edetä tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Teemahaastattelussa tuodaan esiin haastateltavien ääni ja otetaan huomioon se, että ihmisten tulkinnat ja merkitykset ovat keskeisiä. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, koska haastattelun aihepiirit ja teemat säilyvät samoina eri haastatteluissa, mutta kysymyksillä ei tarvitse olla tarkkaa muotoa ja järjestystä. Edes jokaisen kysymyksen esittäminen kaikille haastateltaville ei ole välttämätöntä teemahaastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47–48.)

Aineiston keruun muotona haastattelu sopii tähän tutkimukseen, koska aineistoon on helppo palata jälkikäteen, kun se on äänitettynä tai kirjallisessa muodossa litteroinnin jälkeen. Tämä tulee kyseenalaiseksi silloin, jos tutkimusta tehdessä on syytä selvittää jokin asia uudestaan. Myöskin se, että haastateltava pääsee ilmaisemaan itseään suullisesti eikä esimerkiksi kirjallisessa muodossa, voi vaikuttaa tuloksien saatavuuteen sekä tutkimuksen tekoon osallistumiseen.

Metsämuurosen mukaan (2009, 247) puolistrukturoitu haastattelu, eli teemahaastattelu, sopii hyvin käytettäväksi tilanteisiin, joissa tutkimuksen kohteena ovat intiimit tai arat aiheet. Näin on myös, jos tutkimuksessa halutaan selvittää heikosti tiedostettuja asioita, kuten ihanteita, arvostuksia ja perusteita. (Metsämuuronen 2009, 247.) Tähän tutkimukseen haastattelumuoto sopiikin osaltaan juuri tämän vuoksi, koska työturvallisuus ja siitä aiheutuvat tuntemukset ja eroavaisuudet tilanteiden mukaan ovat asioita, joita haastateltava ei välttämättä ole ajatellut aina täysin tietoisesti tai jäsennellysti. Myöskin harjoittelijaan suhtautuminen ja näiden tunteiden sanoittaminen voi olla asia, mitä haastateltava ei ole ennen haastatteluun miettinyt niin perinpohjaisesti kuin miten haastattelukysymykset haastavat tekemään.

4.5 Tutkimuskysymys

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia harjoittelijoiden ohjaajien käsityksiä työturvallisuudesta ja harjoittelijan vaikutusta tähän käsitykseen. Tutkimuskysymysten kautta selvitetään aluksi, miten haastateltavat käsittävät työturvallisuuden yleisellä tasolla, millä tavalla he sen kokevat ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat yleisesti ottaen. Tämän jälkeen selvitetään, miten harjoittelijan ohjaajat kokevat harjoittelijan vaikuttavan heidän kokemukseensa työturvallisuudesta sekä sen konkreettiseen ilmentymiseen. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää harjoittelijan ohjaajien valmiuksia rooliinsa, ja kuinka he ovat saaneet tukea kyseiseen työtehtävään. Näiden tietojen selvittämiseksi tutkimuskysymykset muotoutuivat seuraavanlaisiksi:

1. Miten työturvallisuuteen liittyvät tekijät ilmentyvät ja vaikuttavat poliisin työssä?
2. Miten haastateltavat kokivat harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan työturvallisuuteen?
3. Minkälaiset valmiudet haastateltavilla on ollut harjoittelijan ohjaajan rooliin ja ovatko he saaneet tähän tukea organisaation sisältä?

4.6 Aineiston hankinta ja tutkimusjoukko

Tätä tutkimusta varten on haastateltu neljää Helsingin poliisilaitoksen hälytys- ja valvontayksikössä työskentelevää tai työskennellyttä poliisimiestä, joilla on ollut kokemusta järjestyspoliisin työtehtävistä. Tätä varten on haettu tutkimuslupa Helsingin poliisilaitokselta haastattelujen mahdollistamiseksi. Haastateltavilla täytyi olla kokemusta harjoittelijan ohjaajan roolista, ja haastateltavan kriteerinä on pidetty vähintään yhden harjoittelijan perehdyttämistä virkauran aikana. Tutkimuksessa on pyritty tavoittamaan haastateltavia Helsingin poliisilaitoksen kolmen eri kenttäjohtoalueen sisältä, koska työtehtävät ja kokemukset voivat hieman vaihdella alueista riippuen. Aineiston analyysissä ei erotella kenttäjohtoalueita vastauksissa, mutta tällä tavoin on mahdollista saada monipuolisempia vastauksia haastattelukysymyksiin.

Kaikki neljä haastateltavaa työskenteli tai oli työskennellyt Helsingin poliisilaitoksella järjestyspoliisin työtehtävissä ja he olivat ohjanneet vähintään yhtä harjoittelijaa. Virkaiältään haastateltavat olivat 3–8 vuoden väliltä ja heillä oli ollut ohjattavana 1–3 harjoittelijaa. Kolme haastateltavista oli saanut ensimmäisen harjoittelijan itselleen noin kahden vuodenvirkaiän jälkeen, yhdellä haastateltavista oli ollut viisi vuotta virkaikää ennen ensimmäistä harjoittelijaansa.

Haastateltavia on lähestytty sähköpostitse tai suullisesti. Heitä lähestyttäessä heille on kerrottu seikka-peräisesti millaisesta tutkimuksesta on kyse, millaista aihealuetta käsitellään, miten haastattelut tullaan toteuttamaan sekä kuinka aineistoa säilytetään haastateltavien anonymiteetin toteuttamiseksi. Jokainen haastateltava suhtautui tutkimukseeni myönteisesti ja aihealue oli selvästi sellainen, johon heille

oli mielekästä vastata. Jokaisella haastateltavalla oli paljon ajatuksia ja mielipiteitä aiheeseen liittyen, minkä vuoksi myös tutkijalle on ollut mielenkiintoista paneutua yksilöiden kokemuksiin haastattelujen aikana.

Haastateltavien myönteinen suhtautuminen haastatteluun tutkimuksen aiheesta ei kuitenkaan välttämättä johtanut automaattisesti rikkaaseen aineistomateriaaliin. Sattumalta on onnistuttu lähestymään sellaisia haastateltavia, joilla oli jokseenkin positiivinen suhtautuminen työharjoittelijoihin ja jotka olivat kaikki nauttineet tästä työtehtävästä. Työssä ei olla tavoitettu organisaation sisältä voimakkaimpia sä-röääniä ja negatiivisesti suhtautuvia henkilöitä, mikä olisi voinut olla tutkimusaineiston monipuolisuuden kannalta parempi lähtökohta. Tästä huolimatta on todettava, että jokaisella haastateltavalla oli paljon annettavaa aiheeseen liittyvistä kokemuksista, ja vaikka suurimmat negatiiviset mielipiteet jäivät uupu-maan, oli myös positiivisen sanoman esiintuominen oleellinen osa tutkimusta. Myöskin negatiivisen lähtökohdan puuttuminen voi kertoa siitä, että työntekijöiden kokemukset harjoittelijoista ovat lähtökoh-taisesti kuitenkin enemmän positiivisia kuin negatiivisia.

Haastattelut toteutettiin kahden kesken haastateltavien työpaikalla. Haastattelut toteutettiin häiriöttö-mässä tilassa ilman ulkoisia häiriötekijöitä, kuten ohikulkijoita, meteliä tai ikkunoita. Haastatteluympä-ristö oli tarkoitukseensa suotuisa ja loi hyvät olosuhteet rauhalliselle haastattelutilanteelle. Haastattelut kestivät noin 50–70 minuuttia, mikä oli kestoaltaan sellainen aika, että jokainen pääsi kertomaan kaiken haluamansa aihealueeseen liittyen. Teemahaastattelu koostui yhteensä yhdeksästä kysymyksestä, joi-den avulla on kerätty vastauksia työn tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusta suunnitellessa on päädytty haastattelemaan neljää poliisimiestä Helsingin poliisilaitoksen kolmen eri kenttäjohtoalueen sisältä ja käyttää tätä otantaa aineistonani. Aluksi otanta vaikutti jok-seenkin suppealta, mutta kun ottaa huomioon, että kyseessä on opinnäytteen laajuinen tutkimus, oli otanta kuitenkin tarpeeksi kattava tuomaan esiin muutamien poliisimiesten ajatuksia ja kokemuksia työturvallisuudesta. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan (2015, 135) haastateltavien pieni lukumäärä ei välttämättä merkitse aineiston vähyyttä. Kun on kyseessä teemahaastattelu, ja haastattelut ovat ol-leet pitkäkestoisia, on aineiston määrä yleensä runsas. Myöskin dialogien syvyys rikastuttaa haastat-telun kautta kerättyä materiaalia, mikä on mahdollista toteuttaa, kun haastateltavia on vähän mutta aikaa käytettäväksi on paljon. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 135.)

Koen, että hankittu aineisto on laajuudeltaan riittävä. Haastattelujen keskimääräinen kesto-aika oli noin tunnin verran, mikä tarkoittaa litteroidun materiaalin määrässä noin 40 sivua tuotettua tekstiä. Jos haastateltavia olisi ollut vielä enemmän mukana tutkimuksessa, olisi joko aineiston määrä tai haastattelujen laajuus koitunut ongelmalliseksi.

4.7 Aineiston analyysi

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää harjoittelijan ohjaajien käsityksiä työturvallisuudesta ja harjoittelijan kanssa työskentelystä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin käsitysten moninaisuutta ja tutkia, miten eri tavalla haastateltavat käsittävät saman asian, tai vastaavasti miten samalla tavalla he asiat käsittävät. Tutkimuksen käsityksiä tutkivan luonteen vuoksi päädytty analysoimaan aineisto fenomenografisella menetelmällä. Tarkoituksena on tuoda esiin yksittäisten vastausten tai ilmausten merkittävyyttä, jonka vuoksi fenomenografinen aineiston analyysimenetelmä sopii tutkimusasetelmaan. Syrjälän mukaan fenomenografia tarkoittaa käsitysten tutkimusta, se on eri ihmisten käsitysten vertailua keskenään tutkittavasta aiheesta. Fenomenografia tutkii sitä, miten ympäröivä maailma ilmenee ja rakentuu ihmisten tietoisuudessa. (Syrjälä ym. 1994, 114–117.)

Ennen varsinaisen analysointiprosessin aloittamista aineisto oli saatettava analysoitavaan muotoon, eli kirjalliseksi tuotokseksi. Haastattelut äänitettiin tietokoneen sanelimen avulla, minkä jälkeen alkoi litteroinnin työvaihe. Litterointi on pyritty tekemään sanatarkasti, jotta se säilyttäisi haastateltavan sanoman mahdollisimman hyvin siinä muodossa, miten tämä on itse ilmaissut kertomansa.

Litteroinnin jälkeen varsinainen analyysityö alkoi. Haastatteluista on kerätty analysoitavaa materiaalia lukemalla ne yksitellen läpi ja merkitsemällä eri värikoodein kaikki ne vastaukset, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Jokaiselle kysymykselle oli omat värikoodinsa, jonka jälkeen vastaukset pystyi erottelamaan näiden värien mukaan. Tämän jälkeen vastaukset tiettyihin tutkimuskysymyksiin on siirretty värikoodeittain omille asiakirjoilleen, missä kokonaisuus oli helpommin hahmoteltavissa ja analysoinnin seuraava vaihe mahdollista toteuttaa.

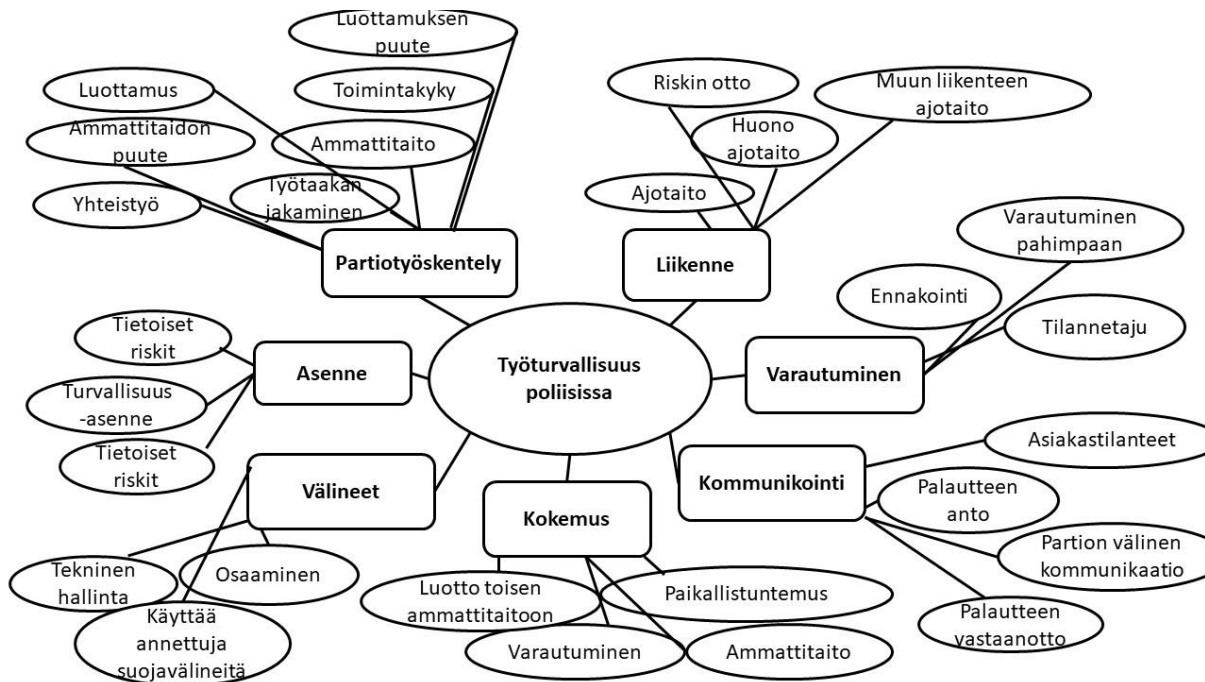
Seuraavaksi vastaukset on jaettu omiin merkityksiinsä uusin värikoodein ja tämän jälkeen vastaukset on jaettu omiin kategorioihinsa. Kategorioista muodostui ylä- ja alakategoriat, minkä perusteella vastaus tutkimuskysymykseen muodostui. Näistä merkityksistä ja kategorioista on luotu kaavio, joka kuvaa haastateltavien käsityksiä tutkimuskysymyksiin. Tulokset- osiossa avataan haastateltavien vastauksia ja sitä, miten on päädytty kategorian kuvaamiin käsitteisiin.

5 HAASTATTELUJEN TULOKSET

Fenomenografisen analyysin viimeinen vaihe ja päätulos on luokitella käsitykset aiheeseen liittyen erilaisten merkitysten tai kategorioiden perusteella, jonka jälkeen nämä merkitykset tai kategoriat jaotellaan vielä ylemmän tason merkityksiksi (Syrjälä ym. 1994). Tutkimuksen kolmeen tutkimuskysymykseen on vastattu yksilöllisellä kuvauskategoriaryhmällä. Nämä kolme kuviota ilmaisevat haastateltavien vastauksia heidän kertomistaan kokemuksista tutkimuskysymyksiin. Kuvio havainnollistaa analysoidut vastaukset, joita käydään läpi myös kootun tekstin ja suorien lainauksien muodossa.

Suorat lainaukset ovat työssä tutkimusluotettavuuden vuoksi, jotta lukija voi arvioida tutkijan tekemän analyysin verrattavuutta tuloksiin.

5.1 Miten työturvallisuuteen liittyvät tekijät ilmentyvät poliisin työssä?

Kuvio 2. Kuvauskategoria – Työturvallisuus poliisissa.

Kuvio 2 kuvastaa kootusti haastateltavien vastauksia tutkimuskysymykseen heidän yleisistä mielipiteistään siitä, mitä työturvallisuus tarkoittaa. Haastattelujen analyysin perusteella vastaukset ensimmäiseen tutkimuskysymykseen on jaoteltu yllä olevan kuvion mukaisesti. Vastauksista erottui seitsemän eri kategoriaa, miten haastateltavat kuvailivat työturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Vastauksien perusteella kokemukseen työturvallisuudesta vaikuttaa partiotyöskentely, liikenne, varautuminen, kommunikointi, kokemus, välineet ja asenne.

Jokainen haastateltavista toi esiin partiotyöskentelyn vaikutukset henkilökohtaiseen työturvallisuuteen. Partiokaverilla voi olla positiivinen tai negatiivinen vaikutus tähän kokemukseen, riippuen työtehtävistä ja niiden suorittamisesta. Vastauksissa korostui luottamuksen merkitys partiotyöskentelyssä, miten se rakentuu yhdessä työskentelyn, tutustumisen ja ajan myötä. Siihen vaikuttaa myös se, miten on nähnyt toisen toimivan voimankäytön koulutuksissa tai ammattitaitoa vaativissa tilanteissa.

H1: *Että Helsingissä kuitenkin ku ollaan, niin paljon on ihmisiä myös ympärillä, niin huomattavastihan on mukavampaa siellä työskennellä kun sit on myös se toinen siinä. Niin totta kai se, että pystynkö mä luottaa siihen että se, että tiedäkö mä että se on niinkun myös ammattitaitonen, pätevä kaveri.*

H2: *En mä tiä onks se ny työturvallisuuteen, mutta semmonen niinku asioiden tekeminen yhdessä ja niinku .. työtaakan tavallaan niinku yhdessä jakaminen.*

Et mitä tutummaks tulee niin sitähän niinku jouhevammin usein se työnteko onnistuu.

H3: *Kyllähän sillä on älytön merkitys mun mielestä. Mun mielestä tärkein asia on et sun pitää tuntee se partiokaveri. Ihan sama kuka siinä on, mut kun sä tunnet sen, niin sä tiät miten se osaa toimia, mitkä.. mihin se pystyy tavallaan jos meille tulee joku työturvallisuutta uhkaava tilanne. Niin mä tiedän miten toi toinen toimii.*

H4: *pystyy luottaa siihen et tehtävillä toinen ei niinkun jäädy ja että se .. Et siellä on jonkunlainen toimintakyky, tietää vähän mitä tehdä jos tulee vähän joku pahempi tilanne.*

Partiotyöskentelyn rooli työturvallisuuteen oli myös koettu joissakin tapauksissa sisältävän negatiivisia vaikutuksia. Yksi haastateltavista kertoi ajautuneensa tarpeettomasti painitilanteeseen partiokaverin kommunikaation puutteen ja ajattelemattomuuden vuoksi.

H4: *On erilaisia persoonia, erilaisia toimintatapoja, et sit on semmosii jonka kanssa sä tiedät jo etukäteen et okei tää menee painiks tän kaa kun tää heebo avaa suunsa. Sit se on niinku se peli jo menetetty. On sillä paljon mun mielestä vaikutusta siihen työturvallisuuteen. Miten persoonatkin klikkaa ja kaikkee.*

H1: *kai jos se on ihan käsi se kaveri niin kyllähän se siihen hommaankin, et joillekin tehtäville on vaan pakko mennä ja toimii, jos se ei sit vaan toimi niin tietysti kyllähän se on vaan sitten, onhan se riski siinä niin.*

Kommunikointi koettiin myös tärkeänä osana työturvallisuutta, liittyen osittain partiotyöskentelyyn mutta myöskin asiakastilanteisiin. Kommunikoinnin negatiivisena näkökantana haastateltavat 2 ja 3 toivat esiin poliisiorganisaation sisäisen ongelman palautteen annolle ja sen vastaanotolle.

H3: *Niin se on myös mun mielestä osa sitä työturvallisuutta, ettei vaan sokeena tehä aina samalla tavalla kun aina on tehty näin tai kun tää meni ny tuurilla läpi, vaan käydään se keikka läpi ja mietitään että mitä voitais tehä toisin ja oliko siinä jotain työturvallisuutta vaarantavia juttuja.*

Se tavallaan, sehän on suurin ongelma et ku tässä organisaatioissa ei osata kehittyä eteenpäin, kun kaikki pelkää semmosta arvostelua. Ja otetaan kaikki aina henkilökohtaisesti et se on hyökkäys niinku henkilöö kohtaa, ku ei, tässä mietitään tätä työtä et miten me tehtäis tätä paremmin.

H2: *Jos ihan pohjimmiltaan (työturvallisuudesta) niin ihmisen varmaan niinku puhutus- taidot. Että tota kyllä mä sitä mun mielestä oon havainnu, että joidenkin kanssa sitä*

joutuu aktiivisemmin niinku painitilanteisiin ja.. niin semmisiin niinku .. väkevämpään voimankäyttötilanteisiin.

mutta se on kuitenkin aina kaikille turvallisempaa. Et sitten niinkun ei tarvi tehdä siitä semmosta egojen taistelua. Ja siit jos siitä puuttuu vielä päälle se kommunikointi, niin tota ne on ainaki sellasia niinkun.. tekee vuorosta raskaan. Ja sitte ei niinku välttämättä tunnu työturvalliselta.

Liikenne koettiin yhdeksi riskiksi työturvallisuudelle. Työturvallisuustekijäksi mainittiin autoilu lähtien turvavyön käytöstä riskien ottoon, hälytysajoon, muuhun liikenteeseen sekä partioauton sijoitteluun. Ajotaidosta yksi haastateltavista mainitsi henkilökohtaisia huonoja kokemuksia.

H2: *Liikenteessä oli sitte rattijuoppo, tai ei keskity tai kuvaa, niin se on sillee monipuolisesti riski. Että se ei tarkoita jos on sinivilkut niin että ihmiset varois.*

H1: *miten se partiokaveri ajaa autoa ja se ottaa järkyttäviä riskejä siellä jossain, niin mä oon siinä autossa kyydissä kun ajetaan sitten sinne joku kolari tai muuta.*

H3: *Ajoneuvon pysäytystehtävillä, niin valita se pysäytyspaikka esimerkiksi niin et se on turvallinen meille ja et siinä on turvallista toimia. Et sijoitettais se auto niin et se kuljetta-jakin pääsee turvallisesti sieltä astuu ulos.*

Varautuminen koettiin tärkeäksi poliisin työn yllättävyyden vuoksi. Varautumisena koettiin oman partion toimintakyvyn arviointi sekä suorituskyvyn huomiointi toiminnassa. Etukäteinen tilanteiden läpikäynti ja ennakoinnin taito nähtiin työturvallisuutena. H1 ja H3 näkivät myös käytössä olevien välineiden hallinnan ja asiallisen käytön olevan osa työturvallisuutta.

H3: *No, mä nään että työturvallisuus on sitä että osaa ennakoida, osaa tiedostaa riskit, osaa varautua. tavallaan sellanen tietynlainen tilannetaju, nähdä mitä ympärillä tapahtuu,*

suurin mun mielestä työturvallisuuteen liittyvä semmonen tietty varautumisen ymmärtäminen. Et varautuminen on myös asioiden tiedostamista. Et mä tiedän että ton oven takana saattaa olla joku, mut mun ei tarvi välttämättä tehdä yhtään mitään, ku riittää et mä tiedän et siellä voi olla joku henkilö siellä oven takana kun mennään johonkin kämppään tai muuta. Et se et se on niinku aktiivista ajattelua.

H2: *Ei sitä mitenkään aktiivisesti ajattele, mutta täytyy olla sillai hereillä*

Mä oon vähän sen tyyppinen ihminen että tota mä käyn asioita niinku etukäteen läpi.

H3: siihen kuuluu myös se, tietysti se tekninen hallinta. Että hallitsee ne voimankäyttövälineet, mitä kantaa vyöllä, hallitsee sen fyysisen voimankäytön, osaa käyttää niitä välineitä tarvittaessa

käyttää niitä suojavälineitä mitä annetaan.

Jokainen haastateltava mainitsi ammattitaidon ja kokemuksen yhdeksi työturvallisuuteen vaikuttavaksi tekijäksi. Haastateltava 2 koki virkaiältään hyvin nuoret partiokokonaisuudet työturvallisuutta heikentäväksi tekijäksi, ja muut listasivat paikallistuntemuksen puuttumisen Helsingissä tähän kategoriaan. H1 mainitsi myös kokemuksen ja työturvallisuuden ymmärtämisen tulevan ajan ja suoritettujen työtehtävien myötä, ilman sen tietoista ajattelua.

H1: *Hyvää on olla koulutusta aiheesta mut kyllähän se tulee myös siitä tekemisestä. Et sä opit ja näät ja koet näitä eri tilanteita ja pystyy sitten myös*

tulee sellasii kun tekee, et omassa päässä semmosii toimintamalleja, miten toimitaan näissä tietyissä tilanteissa – Niin harvoin sitä mieltii työturvallisuutta erikseen, kun sitten se vaan niinkun tulee sit.

H3: *muut opinnot parantanu mun osaamista ja tietotaitoo*

Näiden ominaisuuksien lisäksi asenteet koettiin vaikuttavan työturvallisuuteen. Kaksi haastateltavista mainitsi jokapäiväisestä turvallisuusasenteesta ja kolmas oli sitä mieltä, että kaikki poliisit haluavat lähtökohtaisesti suorittaa työnsä turvallisesti. H3 kertoi kokevansa joidenkin henkilöiden asenteen riskiksi, jos tämä johtaa välinpitämättömyyteen tai huolimattomuuteen. Yleisesti ottaen haastateltavat toivat myös esiin tietoisien riskinoton ja sen, miten kokemus voi tuoda eteen tilanteita, joissa on valmis tarkoituksella ottamaan tiettyjä riskejä.

H1: *Niinkun lähtökohta on että tullaan töihin terveinä ja lähetään terveinä ja kaikki menee hyvin.*

otetaan ne tietosemmat riskit. Tietosesti tehään tää joku juttu, että tässä on mahdollisuus, et ei ehkä niin paljon semmosia että taas niinkun harjottelijana on enemmän sellasia että ei tiedetä, tai tulee sellasia työturvallisuuteen liittyviä riskejä.

H2: *No ihan perusajatuksena että niinku molemmat lähtee hengissä ja terveinä kotiin.*

Töihin keskittyminen. Semmonen et on niinku kaikille keikoille hyvällä boogilla lähtö ja sitten niinkun keskitytään siihen olennaiseen.

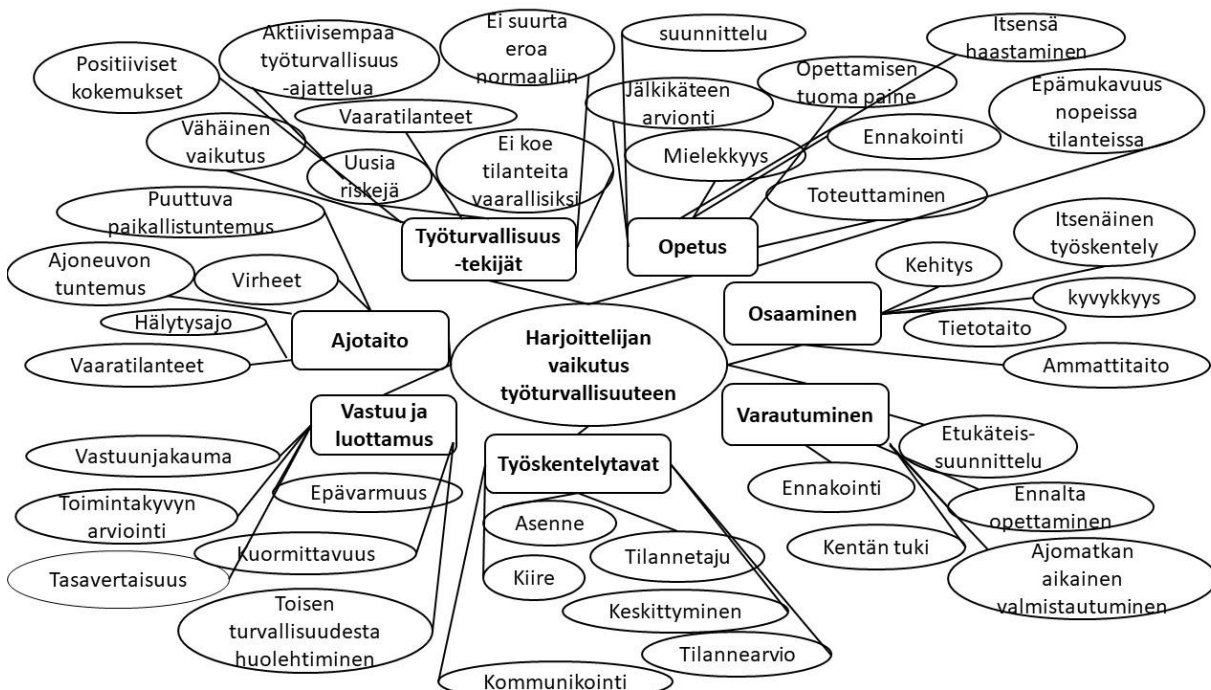
H3: *Että mun mielestä asenteet on myös yks uhka työturvallisuudelle.*

tavallaan joskus voidaan tehdä asioita vähemmän työturvallisesti, mut se pitää tehdä aina tietosen ratkasun kautta ja tiedostaa se et nyt tehään näin.

H4: Kyllä noi niinkun kaikki turvallisesti yrittää täällä työskennellä, sekä harjoittelijat että vanhemmat.

sit ku tulee tietynlainen kokemus ja enemmän semmonen silmä tähän työhön, niin sitten se työturvallisuudesta vähän lipsutaankin tietyllä lailla.

5.2 Miten haastateltavat kokivat harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan työturvallisuuteen?

Kuvio 3. Kuvauskategoria – Harjoittelijan vaikutus työturvallisuuteen.

Kuvio 3 kuvastaa kootusti vastauksia tutkimuskysymykseen harjoittelijan vaikutuksista työturvallisuuteen. Yleisesti ottaen haastateltavat eivät kokeneet harjoittelijalla olevan suurta vaikutusta heidän työturvallisuuteensa. Haastattelun alussa haastateltavat kokivat tämän vaikutuksen vähäiseksi, mutta kun haastattelun lopussa asiaa kysyttiin uudestaan, useampi haastateltava ilmaisi vahvemmin tällä kuitenkin olevan tietynlainen vaikutus työturvallisuuteen. Lähinnä vaikutus katsottiin olevan varautumisen tasossa eikä niinkään konkreettisissa vaaratilanteissa. Kaksi haastateltavista oli kokenut harjoittelijan kanssa vaara aiheuttavia tilanteita, toisessa oli ongelmana fyysisen voimankäytön taitamattomuus raudoitustilanteessa. Toinen haastateltava oli ollut kiinniottotilanteessa, missä kohdehenkilö oli päässyt satuttamaan häntä harjoittelijan huolimattomuuden vuoksi.

H1: Tosi vähän on ollu semmosii, etä mä kokisin et mulla ois ollu.. että mun työturvallisuus ois niinku hirveesti huonontunu miten mun normaalissakaan työssä partiossa kun tekee.

Ehkä se tietty riski on ollu hallussa, jos se harjoittelija liikaa luottaa siihen että kaikki ohjeet pitäis tulla sille, jos tulee oikeesti haastavia tilanteita et myös et pystyy toimimaan yksin, et ei nyt ihan täysin jäädy siinä ja odottaa et mitä toi toinen tyyppi, mitä toi ohjaaja sanoo et mitä tehään.

Negatiivista työturvallisuutta on sellaset et jos joutuu ite liikaa käyttämään energiaa sen harjoittelijan ohjaamiseen noissa (haastavissa) tilanteissa. Niin sellasia tilanteita on ollu muutama, aika vähän.

H2: En mä sitä sano että se huonontaa tai parantaa sitä (työturvallisuutta) mutta kyllä se tuo sen aktiivisemmin ajatuksiin.

Ei se niinku lähtökohtasesti, ei omasta mielestäni vaaranna.

mut harkkarit ei ehkä aina ihan ymmärrä niitä mahdollisuuksii mimmosii riskejä voi olla.

H3 toi esiin oman näkökulmansa siitä, että harjoittelijapartion työturvallisuuteen vaikuttaa myös ohjaajan nuoruus ja kokemuksen puute.

H3: Et jos on kauheen nuori partio ja harjoittelijan ohjaaja on tosi nuori, kellä ei oo vielä työuraa takana, niin se väkisinkin heijastuu siihen työturvallisuuteen. Ei oo tavallaan kokemuksia niistä keikoista niin tavallaan jokainen keikka on tavallaan uus juttu. Et ei oo valmiita toimintamalleja välttämättä.

Haastateltavilla oli myös positiivisia vaikutuksia harjoittelijan kanssa työskentelystä. H1 kertoi joukkotappelutilanteesta, jossa harjoittelija oli onnistunut pitämään tilannetta itsenäisesti kurissa, kun hän ohjaajana oli ollut kiinni painitilanteessa. H3 kertoi harjoittelijan lisäävän hänen työturvallisuuttaan, kun heidän työskentelyään ei tarvitse liikaa seurata. Hän mainitsi myös positiivisena tekijänä harjoittelijan toiminnan raudoitettun asiakkaan kanssa työskennellessä.

H1: Tää harjoittelija, ku siinä oli sit kaikkee ihan muuta hädellii siinä ulkopuolellakin, niin tavallaan sitten että se pysty siihen niin radioo käyttämään, et hei tänne tarviis joku muu ja mikä se tilanne on.

H3: Mä oon ajanu monta kertaa harkkarin kans ketä osaa paljon paremmin ku joku vk, mä luota siihen paljon paremmin kun joku vk, et se ei oo mikään virkanimikkeeseen riippuva asia. Et se on sitä et sun pitää tuntee se toinen.

*Tai niinkun on lisänny mun taikka omaa työturvallisuuttaan, kun mun ei oo tarvinnu vah-
tia työturvallisuutta.*

*Se kiinnitti huomion ja oli sillee et wau, toi oli hyvä ajatus, ihan vaan että ei ota koko-
naan rautoja pois ja pitää toisen raudan kiinni. Toi oli just niinku hyvä esimerkki siitä mi-
ten harjoittelija on oivaltanu niinkun työturvallisuusasioita.*

Harjoittelijoiden osaamistasosta tuli muutenkin positiivisia kommentteja, mitkä ohjaajat kuvasivat vai-
kuttavan osittain positiivisesti heidän partionsa työturvallisuuteen. Haastateltavat mainitsivat harjoitte-
lijoiden keskimäärin omaavan hyvän asenteen työntekoa kohtaan sekä valmiuden toimia mahdolti-
simman työturvallisesti. Jokainen haastateltava kehui omaa harjoittelijaansa ja nosti heistä esiin hyviä
puolia.

H1: *Harjoittelijatkin on ollu kyl hyviä ja osannut hommansa.*

*Kyllä ainakin mun mielestä niinkun kaikilla harjoittelijoilla on ollu semmonen niinkun halu
toimia mahdollisimman hyvin ja mahdollisimman työturvallisestikin.*

H2: *Sillai et hän on hyvin pärjänny niissä tilanteissa joita on tullu eteen.*

*Ja nimenomaan ollu sillai tuntosarvet pystyssä tavallaan, et pienieleisestikin vihjaa et
tehään jotakin niin on pystynyt reagoimaan.*

Harjoittelijoiden tietotaito on myös koettu positiiviseksi tekijäksi. H2 kuvaili, että pakkokeinojen ja lain-
tulkinnan osaaminen auttaa tunnistamaan tilanteita ja omia toimivaltuuksia sekä muuten helpottavan
kenttätyöskentelyä. H4 kertoi, että harjoittelijat voivat olla paljon parempia tietotekniikan kanssa,
minkä ansioista keikkapaikalle mentäessä on voinut hyvinkin nopeasti saada tärkeää lisätietoa tehtä-
västä. Hänen mukaansa vanhemmat työntekijät voivat olla pulassa tietokoneiden kanssa. Tämän li-
säksi H3 mainitsi harjoittelijoiden asenteen suojavarusteita kohtaan olevan mahdollisesti parempi
kuin vanhemmilla konstaapeleilla, puhuttaessa esimerkiksi heijastinliivin käytöstä onnettomuuspai-
kalla.

H2: *Poliisilaki ja muu mistä tulee taas sitte tämmöstä niinku voimankäyttöä ja muuta,
niin tietää mitä saa tehdä.*

*sit taas toisaalta niin voi olla freesejäkin ajatteluja. Esimerkiks joku aseenkäyttötilanne
voi olla sieltä koululta huomattavasti enemmän treenattu ja muuta.*

H3: *Et harkkarit ehkä vielä nohevammin tekee sen, et ne niinku käyttää niitä suojaväli-
neitä mitä annetaan.*

H4: *harkkarit kun tulee niin atk-aidot on paremmat mitä noilla vanhemmilla. Et ne pystyy nopeesti etsii tietoo, mikä voi vaikuttaa sitten työturvallisuuteen.*

H4 koki harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan hänen varautumisen tasoonsa keikalle mentäessä sekä työtehtävien aikana, ja kuvaili varautuvansa partiotyöskentelyyn kuin tekisi työn yksin. Hänelle oli sattunut muutamia pienempiä vaaratekijöitä, mutta silti hän kuvaili tuntevansa ettei harjoittelija vaaranna hänen turvallisuuttaan juurikaan.

H4: *Tottakai se vaikuttaa. Niinkun mä sanoin tossa että kun harjoittelijan kanssa ajaa niin pitää varautua siihen että sun pitää pystyä toimimaan yksin tilanteessa, ettet voi samalla tavalla luottaa siihen. Koska hän harjoittelee vasta, harjoittelee tätä työtä, että pitää sillee tiedostaa se.*

No sillee täytyy, et mulla on ainaki hyvii kokemuksii vaan. Mulle on sattunu semmosii tyyppejä vaan et kun on tullu joku isompi tilanne tai joku aggressiivinen henkilö tai muuta, ne on osannu toimia.

Ohjaajana työn opettajan rooli koettiin pääsääntöisesti miellyttävänä. Vaativissa, toimintaan pakottavissa tilanteissa H1 katsoi ohjaajan roolin olevan välillä raskas. Hän myös koki, että on hänen tehtävänsä tarjota harjoittelijalle erilaisia kokemuksia ja oppimistilanteita. H2 ja H3 korostivat heidän ennakkoivaa opettamista työturvallisuusasioista, kuten voimankäytön välineiden kertaamisesta.

H1: *Mulla tulee itelläkin virheitä jos menee liikaa aikaa siihen et joutuu siihen harjoittelijana liikaa keskittymään ja sen ohjaamiseen.*

H4: *ja sit se että ku pitää vähän kattoo että miten näitä hommia oikein tehdään, että opettaa sitä oikein. Ettei mene sillee soveltaen.*

Mut mä oon itte ottanut sen asenteen et opiskelijan kanssa oppii paljon. Et joutuu ottaa selvää asioista, että ei voi vaan sillee painaa villasella, että joutuu vähän niinkun miettimään et miten tää nyt niinku hoidettiinkaan. Niin ne antaa tosi paljon myös itselle.

Harjoittelijoiden työtavat koettiin osittain vaikuttavan työturvallisuuteen. Liian nopeat liikkeet ja hätiköinti korostui H1 ja H2 vastauksissa. H2 kertoi myös olevansa tyytyväinen siihen, että hänen harjoittelijansa oli töissä aina hyväntuulinen ja keskittyi töissä olennaiseen, eikä ollut esimerkiksi puhelmella partioinnin aikana. H4 korosti oman harjoittelijansa puhuttamistaitoja ja kertoi, miten he olivat tämän ansioista selvinneet vaativammistakin tilanteista vain puhumalla. H1 ja H4 myöskin korostivat sitä, että harjoittelijan kanssa ensimmäiset viikot voivat olla vähän raskaita, mutta kun molemmat oppivat tuntemaan toisensa ja heidän työskentelytapansa, työt alkavat sujumaan.

H1: Ehkä se kokemuksen puute näkyy siinä että ei niinkun, et taidetaan arvioida ne tilanteet väärin ja sit se myös että on, tai niinku et siihen niinkun tilanteeseen nähden sit jos liikaa kiirettä pidetään.

Et ei tosissaan joka paikkaan tarvii, vaikka se onkin A-tehtävä niin ei tarvii sinne juosta.

H2: Jos päivät pitkät pitäis niinku pidätellä toista niin sen kokisin henkisesti nimenomaan kuormittavaks.

ehkä se just että ei lähe yksin soveltaa, mut sitte tota kun mennään nii sitte se on mukana kans, sit samalla viivalla menossa.

H4: Kun selvittiin siitä, tavallaan se eka-toka-kolmas viikko tavallaan pahin, mut sitten kun se tavallaan on opiskelijakin oppii rutiinit ja vähän tietää että mitä tehään nii sit se niinku lähtee siitä pyörii.

nii hän oli semmonen niinku back uppi tässä puhumisessa, niin hän jotenki aina sai tilanteen haltuun sillä puhumalla, nii toi oli positiivinen asia. Et siihen pysty aina luottaa, et hej, tuu sä.

H1, H3 ja H4 korostivat ajotaidon merkitystä työturvallisuuteen harjoittelijan kanssa työskennellessä. Helsingin keskusta-ajo ja paikallistuntemattomuus koettiin riskeiksi. Monet harjoittelijat tulevat Helsinkiin töihin ilman aiempaa kokemusta paikkakunnan liikenteestä, mikä poikkeaa muun Suomen liikennemäärästä kuitenkin huomattavasti. Etenkin H4 toi esiin ajotaidon tärkeyden ja suuren roolin poliisin ammatissa. Hän toivoi, että opiskelijat harjoittelisivat ajamista enemmän niin koululla kuin vapaa-aikainakin, jotta ajotaidolliset ongelmat eivät estäisi muuta työntekoa.

H1: Jos tulee varsinkin ulkopaikkakunnalta tai tulee jostakin muualta, ei välttämättä ollenkaan oo ajanu Helsingissä, ekoi kertoi tietysti vielä jotain hälytysajoo, niin sit se voi olla tai tavallaan, pitäähän se pystyy omat rajat kuskina tunnistamaan.

Ei sitä Manskuu tarvii päivällä satasta ajaa hälytysajona.

H2: Oma harkkari ei ollu Helsingistä, niin sitte yhtäkkii kun sun pitää sen lisäksi neuvoo kartassa, radiossa, et auton ajamisessa ja niinku muuta, et tavallaan yksikään niistä osa-alueista ei ole hänelle tottakai tuttu, niin siinä on paljon.

H3: Mut sitte työturvallisuusasioita niin poliisiauton kuljettamisessa on ollu.

Siis semmosii tilanteita missä mä ottasin siviililtä kortin pois.

H4: just sen ajamisen kanssa niin tää mun edellinen harjoittelija jolla ajokokemusta oli todella vähän, ja ajotaito oli todella huonoo, eikä tunne Helsinkiä ollenkaan.

mulla oli semmoinen olo usein että tästä ei tule mitään, tai et pelottaa olla kyydissä, tai siinä oli sen työturvallisuuden kanssa aika semmosta.. aika huteralla pohjalla. Ei voinu luottaa.

Niin koittas sen ennen kun tulee harjotteluun niin mahdollisimman paljon ajaa autoa. Se helpottaa sun omaa työskentelyä siinä myös harjoittelijana, kun ei tarvii jännittää sitä ajamista.

Ohjaajien haastatteluissa yhdeksi suurimmaksi aiheeksi nousi myös vastuu ja luottamus. Vastuunjakautuma koettiin luonnollisesti painottuvan ohjaajalle ja jokainen heistä kertoi kokevansa velvollisuuden tunnetta myöskin toisen työturvallisuudesta eri tavalla kuin normaalissa partiokokoonpanossa. Myöskin partion toimintakyky tehtävien suorittamiseen nuoremman konstaapelin kanssa nousi huolenaiheeksi.

H1: *Kyllähän sitä joutuu sitä vastuuta ihan eri tavalla ottamaan sen harjoittelijan kanssa. Tietysti Helsingissä on keskimäärinki vähän nuorempaa porukkaa tuolla kentällä. Kyllähän se on erilaista se vastuunottaminen kun sä joudut niistä päätöksistä ottamaan vastuuta, mutta myös sitten sen tekemisestä joutuu vähän kattomaan mitä se toinen tekee.*

Kun harjoittelijoista ja muista puhutaan että osaa sitten arvioida sitä tilannetta, että mikä on meidän se suorituskyky ja osaaminen tässä näin.

H2: *Kyllä mä siinä tunnen sillai olevan vastuussa muistakin kun itsestäni.*

on velvollisuus katsoa sitten perään ja antaa sitä vastuuta sille niinku sen määrän mitä toinen nyt pystyy kantaa.

Ei ihan samalla tavalla luota siihen että pärjää.

Sillä tavalla että ei jää niinku lillumaan yksinään liikaa tilanteisiin, vaikka tietysti jossain vaiheessa pitää alkaa sitä napanuoraa sahaamaan.

H3 kertoi, että vanhemman konstaapelin kanssa työskennellessä hän voi luottaa siihen, että toinen pitää huolta myös hänen työturvallisuudestaan. Harjoittelijan kanssa hän ei voi luottaa tähän, vaan tuntee olevansa kokonaan vastuussa omasta turvallisuudestaan. Hän kuvaili tätä vastuunjakoja prosentuaalisesti niin, että vanhemman konstaapelin kanssa työskennellessä hän voi jättää 20 % omasta työturvallisuudestaan partiokaverille. Harjoittelijan kanssa hän ei toimi näin.

H3: *Mä koen ehkä enemmän että mä oon enemmän vastuussa myös itse siitä työturvallisuudesta, että tota niinkun mä oon vastuussa omasta työturvallisuudesta ja sit mä oon vastuussa sen harjoittelijan työturvallisuudesta.*

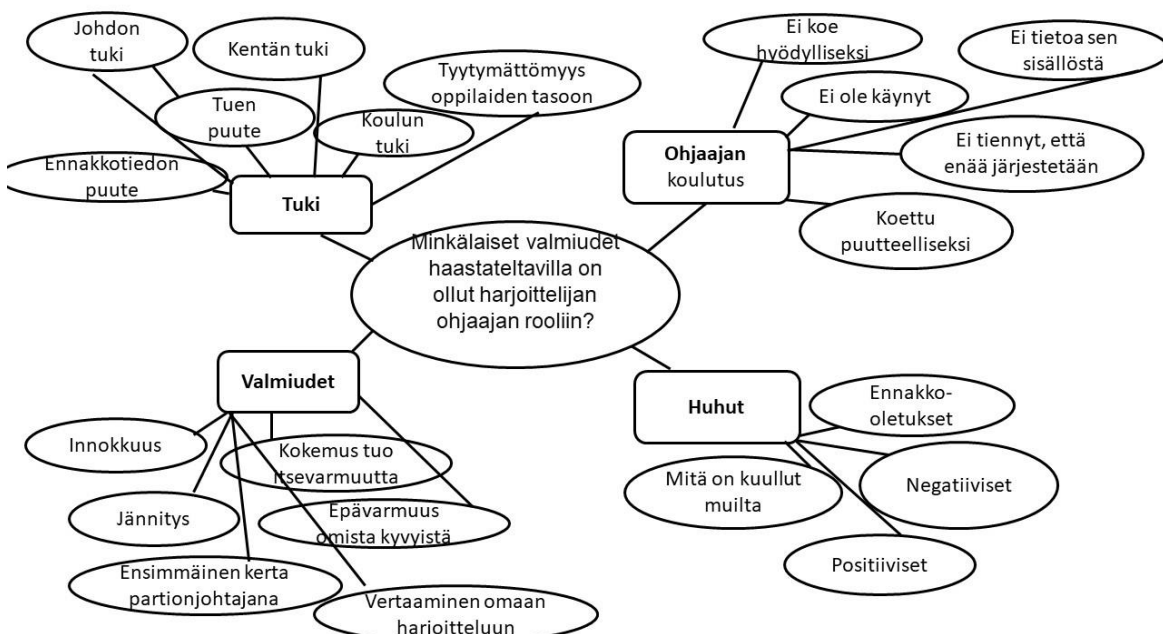
Mä koen sen niin, et kun sit jos mä ajan vk vk ja semmosen vk kans kenen mä tunnen, niin mä tavallaan tiedän että se vahtii myös tavallaan mun työturvallisuutta. Mut mä en oletakaan siltä harkkarilta et se vahtis mun työturvallisuutta et pitäis mun selustaa, ellen mä erikseen käske.

Niin aina se vaikuttaa mun tekemiseen, et mä aina katson myös sen harjoittelijan työturvallisuutta enemmän ja huolehdin omasta työturvallisuudesta niinku kokonaan. Sit jos ajaa vk:n kanssa niin mä voin jättää niinku 20% omasta työturvallisuudesta sille katottavaks.

H4 kertoi asennoituvansa harjoittelijan kanssa toimimiseen sellaisella varauksella, kuin toimisi yksin. Hän myös kertoi, että esimerkiksi voimankäyttöä vaativissa tilanteissa on varauduttava siihen, että on itse se joka käyttää voimaa. Hän myös pohti sitä, että kolaritilanteessa hänellä on partionjohtajana vastuu tapahtumista. Epävarmuutta toi se, ettei voi täysin luottaa harjoittelijan toimintakykyyn työtehtävillä.

H4: Ei ollu se että niinku meille sanotaan, että pitää tavallaan toimia niinkun ois yksin, että ei voi niinkun sillä lailla olettaa että toinen pystyy toimimaan samalla tavalla tai näkemään samoja asioita. Siinä tulee erilainen vastuu.

5.3 Minkälaiset valmiudet haastateltavilla on ollut harjoittelijan ohjaajan rooliin?

Kuvio 4. Kuvauskategoria – Minkälaiset valmiudet haastateltavilla on harjoittelijan ohjaajan rooliin.

Kuvio 4 kuvastaa haastateltavien vastauksia tutkimuskysymykseen heidän valmiuksistaan ohjaajan rooliin. Harjoittelijan ohjaajilla voi olla hyvin erilaiset valmiudet ottaa opiskelija vastaan ja olla osana

tämän opetusta. Kysyttäessä ohjaajien kokemuksia harjoittelijasta, heillä oli erilaisia kokemuksia omista valmiuksistaan ohjaajan rooliin sekä siitä, miten työyhteisö ja Polamk tukee omilla tahoillaan tehtävää. Haastattelujen perusteella H1 ja H4 jännittivät ensimmäisen harjoittelijan saamista, H2 ja H3 eivät kertoneet jännittäneensä asiaa vaan kertoivat suhtautuneensa innokkaasti ohjaajan rooliin.

Ohjaajat ovat saneet harjoittelijan vastuulleen eri vaiheessa virkauraa, H4 oli haastateltavista selvästi vanhin virkaiältään ensimmäisen harjoittelijansa kohdalla. Jokainen oli kuitenkin vähintään joskus ajanut muiden kuin omien harjoittelijoiden kanssa partiossa ja olleet tätä kautta saaneet jotain kokemusta partionjohtajan roolista.

H1: *Kyllähän se tietysti pikkasen jännitti.*

Ehkä siitä kun ei ollu sellasta kokemusta, niin miten se sit lähtee rullaamaan.

Kuitenki ku sä oot siinä ohjaajana niin hyvin pitkältihän se harjoittelija suhun siellä nojaa ja luottaa, niin tota noin, sitten että pystyy myös sitten ite tarjoomaan sellasta ohjausta. Mutta aika nopeesti se siitä lähtee se jännitys siitä kun sit muutaman vuoron on ajanu, niin kyllä se sitte.

H4: *No se ensimmäinen jännitti ehkä tosi paljon, kun sit niinkun jotenki tuli semmonen jännitys että nythän mun pitää osata nää hommat ja pitää jotenkin pystyä luottaa siihen että handlaa tilanteen kun tilanteen.*

H2: *Siis kyllä mä olin ihan positiivinen, toki mietitytti et millanen tyyppi sieltä tulee ja toki ootti että hän ottais yhteyttä.*

Mutta positiivisesti ja näin, oon aiemmissa työpaikoissa ohjannu ja perehdyttäny, niin sinänsä kyllä tykkään semmosesta.

H3: *mä olin ihan niinku, varmaan siitä harvinaislaatuinen tapaus että ei hirveen monta oo, mä oon niinku ite aina ollu halukas ottaa harjoittelijoita. Haluan ohjata harjoittelijoita et ei siinä niinkun suurempia tuntemuksia suuremmin tullut. Mä olin silloin kun mulle tuli harkkari meidän ryhmän nuorin virkaiältä. Niin mä olin tavallaan myös innoissani siitä, et mä saan olla partionjohtaja ja päättää mitä tehään.*

Suuri hajonta haastateltavien välillä syntyi harjoittelijan ohjaajan koulutuksesta kysyttäessä. Haastattelut osoittivat, että ohjaajan koulutus ei ole tavoittanut jokaista ohjaajaa, eikä siitä ei ole täsmällistä tietoutta työyhteisön keskuudessa. H1 ja H3 olivat käyneet Polamkin järjestämän koulutuksen harjoittelijan ohjaamisesta, mutta molemmat kertoivat sisällön jääneen hieman vaisuksi. H2 ja H4 eivät olleet osallistuneet koulutukseen, H4 ei edes tiennyt tällaisen mahdollisuuden olemassa olost.

H1: *Itselleni koulutus ei juuri tuonut mitään uutta eikä päivän seminaarilla kenenkään yksittäisen ohjaajan pedagogisia tai sosiaalisia taitoja paranneta*

Jonkinlaisessa ”ohjaajan oppaassa” olis samat tiedot riittänyt minulle, mut osalle varmasti suullisesti esitetyt sekä mahdollisuus esittää kysymyksiä suoraan toimivat paremmin. Esimerkiksi tällaisessa tilaisuudessa olis ollut mukava kuulla harjoittelijoiden antamia palautteita mitkä ovat suurimpia haasteita tai ongelmia ohjauksessa.

H3: *Siellä me just puhuttiin tosta alustuskeskustelun vetämisestä ja muusta. Mä poimin sen sieltä mut en mä ny oikein tiää onks siitä ny hirveesti mitään hyötyä ollu muuten.*

Mun mielestä siellä voitais käydä vähän niinku läpi sitä pedagogiikkaa siellä, sitä tavaltaan mitä on olla työssäoppijan ohjaaja ja sitte niinku just se että miten niinku se palautteen antamine ja muuta, tällästä niinku käytännössä käydä läpi vähän teoreettisemmin.

H3 olisi toivonut koulutuksen sisältävän enemmän johtamiseen liittyvää koulutusta, koska työharjoittelijan ohjaaminen on hänen mukaansa myöskin johtamista. Erilaiset odotukset koulutukselta näkyi hyvin siinä, että H1 kertoi, että hänelle olisi hyvin riittänyt joku koottu kirjallinen opas ohjaamisesta. Taas H2 kertoi, että hän oli saanut jonkinlaisen kirjallisen oppaan ja hän oli suhtautunut tähän hieman skeptisesti ja kertoi, ettei ollut lukenut opasta kuin selailen läpi.

H2: *Mut et kyllähän täällä on jonkun sortin ohjaajakoulutus, joku auditoriosetti, aikasemmin on ollu ihan et koululle menty, kyllähän se varmaan jolillekin tekis ihan terää.*

En mä kyllä oo ollu sillä auditoriopäivällä. K: Mistä koostuu? V: Jaa, a en minä tiää. Kai siellä käydään sit esimerkiks niitä arviointimenetelmiä mut ei varmaankaan mitään et millasta palautetta antaa ja miten antaa, et se menis jo vähän niinkun jatkokurssin puolelle.

H4: *En oo ikinä käyny semmosta. Joskus aikoinaan semmonen on ollu mut siitä on mun mielestä luovuttu nyt. En oo kuullu et meidän ryhmästä kukaan ois käyny. Mä tiedän et semmonen oli joskus mut nyt ei oo pitkiin aikoihin.*

Koulutuksen lisäksi työympäristön tuki koettiin tärkeäksi ja siihen oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Yksi haastateltavista mainitsi harjoittelijatiimin työn olevan hyvä tuki, kun perusasioita käydään osittain läpi niin, ettei tarvitse aloittaa täysin perusteista partioinnissa. Kenttätyössä ryhmän ja kenttäjohtajan huomioiden partiokokoonpanosta ja tukipartioista koettiin positiiviseksi asiaksi. Haastateltavien kokemusten mukaan Helsingin etu on tukipartioiden mahdollinen saanti ja myöskin se, että tämä mahdollisuus todella käytetään. H4 kuitenkin kertoi, että hän oli tästä huolimatta usein joutunut menemään harjoittelijan kanssa kahdestaan tiukempiinkin tilanteisiin.

H1: Monet kenttäjohtajatkin kattoo sit et joku tällanen tehtävä ja tällanen partio, että no meneeks joku toinen kans sinne sitte myös kaveriks.

H2: Ja mun mielestä meidän vuorossa nii aika hyvin katotaan, et missä on niinku just alottanut harkkari, nii sit saatetaan jos on resurssin puolesta mahdollista niin mennä sinne lähistölle pyörii. Tai saatetaan radioissa olla ilmoitettu että ollaan täs lähikadulla jos tarvii jeesii, tai tulla sinne asunnon ovelle. Ei ottaa mitään sillai toisen edestä et me tullaan näyttää, vaan sillee et ottaa ne vähän taaemmat. Mut aina niinku ylivaltaa. Kun Helsingissä ei oo pakko jättää yksin toimimaan, niin se on ihan hyvä että lähetään rohkeesti tukemaan.

H4: täällä Helsingissä niin tukipartio tulee paikalle jos, kun ne näkee tai tietää et vaikka ajaa harkkarin kanssa ja on vähän semmonen keikka et, etukäteisinfo et voi olla vähän hankala asiakas. Mut edellisen harkkarin kanssa meillä ei ollu montaa keikkaa et ois joku tullu meidän mukaan, et keskenään ajettiin niitä vaikka olikin lähtötiedot vähän hurjemmat. Hyvin pärjättiin.

Koulun osalta toivottiin lisää tukea harjoittelijan vastaanottamiseen ja myöskin osaamistasoon. Pääsääntöisesti harjoittelijoihin oltiin tyytyväisiä, mutta ajotaito nousi taas negatiivisesti esiin vastauksissa H3 ja H4 osalta. Koululta ja opiskelijoilta toivottiin tämän osa-alueen kehittämistä.

H3: Se poliisiauton kuljettaminen, Siihen pitäis saada enemmän koulutusta kyllä. Et ei voi tulla poliisiautolla opettelee niinku autolla ajoo.

H4: ehkä opiskelijoille semmonen niinkun toive että varsinki kun kaikilla ei ole omaa autoo tai pääse ajaa autolla, niin koittas sen ennen kun tulee harjotteluun niin mahdollisimman paljon ajaa autoa.

H2 ja H4 myöskin toivoivat saavansa paremmin tietoa harjoittelijasta ennen ensimmäistä yhteistä työpäivää. H3 koki tämän kohteliaisuusasiaksi harjoittelijan osalta lähestyä ohjaajaansa etukäteen. H4 totesi, että asiaa pitäisi ehkä kehittää laitokselta ja koululta käsin.

H4: Ehkä se ois kiva että saadaan enemmän tietoo siitä harjottelijasta, että vaikka kouluta joku. Se harjottelija ottais itte yhteyttä ja kertois vähä et kuka hän on, minkä ikänen ja mitä on tehny, et osais vähän niinku jo päässä muodostaa jonkunlaisen että mistä me lähetään.

Tää työ on kuitenkin semmone että me ollaan niin tiivisti tekemisissä sen työkaverin kanssa, niin se on ihan kiva et sä jotain tiedät siitä tyypistä. Toki siinä menee sit aikaa kun, tai sit tutustut kuitenkin autossa, mut et vähän osaat .. Ehkä se että kuinka Helsinkiä tuntee ja tämmösiä tietoja.

Ohjaajien haastatteluista ilmeni myöskin harjoittelijoihin liittyvien huhujen leviäminen työympäristössä. Negatiiviset huhut ja kauhutarinat voivat osaltaan vaikuttaa ohjaajan ennakkoluuloihin harjoittelijan ohjaamisesta ja tuoda tällä tavoin omanlaisen kulman ohjaajan valmiuksiin. Kuitenkin jokainen haastateltavista olivat itse tyytyväisiä harjoittelijoihinsa, ja huhut jäivät vain kuultujen tarinoiden tasolle. Myöskin muiden ohjaajien asenteet ohjaamiseen nousivat esiin.

H1: Näähän on tietysti vaan tarinoita mitä kuulee mutta kyllä tuolla tietysti on ollu aika vaihtelevaa porukkaa. Ei oo kyllä tosissaan osunu omalle kohalle

Se mitä on kuullu ja sit muitten kaa jutellu, niin kyllä mä nyt vielä sanon että mulla on myös ollu ihan tosi hyvä tuuri.

H2: Tiedän semmosii et ihan ekoissa vuoroissa on sanonu että ei halua harkkaria, niin sit sä tiedät olevas aivan ylimääräinen siinä yhtälössä.

Välillä huomaa et jotkut kokee sen tosi raskaaks et on laitettu harkkarin kaa.

Muiden ohjaajien kanssa toki pystyy jakamaan omia huolenaiheita ja tätä kautta saamaan myöskin vertaistukea.

H4: Oli niin paljon ongelmia sen ajamisen kanssa niin tota, sit tuli vaan semmonen että ku juttelin täällä muitten kanssa ja monella oli muitten niinku vanhempien konstaapelien kanssa niin niillä oli sama kokemus. Et on tosi heikkoja kuskeja tulee koululta, et semmonen niinku toive että jotenki enemmän pitäisi ajaa.

5.4 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat miten työturvallisuustekijät ilmentyvät yleisesti poliisin työssä, miten haastateltavat kokivat harjoittelijan kanssa työskentelyn vaikuttavan työturvallisuuteen sekä minkälaiset valmiudet haastateltavilla on ollut harjoittelijan ohjaajan rooliin. Haastattelut vastasivat laajasti edellä mainittuihin kysymyksiin ja monipuolisten vastauksien vuoksi voidaan todeta, että aihe oli selvästi monitulkintainen sekä mielekäs keskustelun aihe haastateltaville. Fenomenografisen analyysin lopputuloksena on syntynyt kuvauskategoria, jossa on kootusti analysoidut vastaukset tutkimuskysymyksiin. Syrjälä ym. (1994, 154–155) mukaan kategorioiden muodostamisen aitous todenneetaan suorien lainauksien avulla, jotka on poimittu aineistosta. Tämän vuoksi Tulokset– osiossa on käytetty kuvauskategorioiden synnyn selittämiseksi niin laajasti haastateltavien suoria lainauksia, jotta heidän viestinsä tulee tulkittavaksi juuri niin kuin he ovat itse asian ilmaisseet.

Työturvallisuus yleisesti tulkittiin moninaisin eri tavoin. Kootusti mielipiteet jakoutuivat partiotyöskentelyyn, liikenteeseen, varautumisen tasoon, kommunikointiin, työkokemukseen sekä asenteisiin. Partiotyöskentely ja varautuminen nousivat vahvimiksi käsityksiksi työturvallisuustekijöistä.

Haastatteluissa huomasi eroavaisuuksia haastateltavien mielipiteissä, mutta etenkin työturvallisuuden laajuuden käsittämisestä. Osalle haastateltavista työturvallisuus tarkoitti enimmäkseen konkreettisia turvallisuustekijöitä, kun taas toisille tämän käsitys oli abstraktimpaa ja enemmän ajattelumallien kuin käytännön toiminnan tasolla.

Harjoittelijan koettiin vaikuttavan työturvallisuuteen, mutta kukaan haastateltavista ei kokenut tämän suoranaisesti vaarantavan sitä. Vaikutus työturvallisuuteen koettiin enemmän henkisen varautumisen ja kuormittavuuden tasolla, sekä siinä miten paljon enemmän pitää asioihin kiinnittää huomiota. Osa haastateltavista oli kokenut tilanteita, jossa harjoittelijan työskentelytavat olivat aiheuttaneet tietynlaisia vaaratilanteita tai vähintään niiden mahdollisuuksia. Yleisesti ottaen he eivät kuitenkaan suhtautuneet näihin kovin vakavasti, ja osa kuvaili näiden tilanteiden olevan mahdollisia myöskin tavallisessa partiokokoonpanossa. Haastateltavien kuvaaman vaikutukset työturvallisuuteen oli jaettavissa osaamiseen, varautumiseen, työskentelytapoihin, vastuuseen ja luottamukseen, opetukseen, ajotaitoon sekä työturvallisuustekijöihin. Kategorioista onkin huomattavissa, että ne ovat osittain samoja tai hyvin samanlaisia kuin käsitykset yleisestä työturvallisuudesta.

Viimeisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, millaiset valmiudet haastateltavilla oli harjoittelijan ohjaamiseen. Tästä voisi sanoa syntyneen suurin hajonta vastauksien välillä. Osasyynä on se, että haastateltavia valittaessa on pyritty saamaan mahdollisimman erilaisten taustojen ja virkaiän omaavia haastateltavia. Ohjaajan koulutus jakoi sekä mielipiteitä että kokemuksia. Kaksi neljästä haastateltavasta oli käynyt koulutuksen, yksi haastateltavista ei ollut edes tietoinen tämän olevan enää toteutuksessa. Koulutuksen käyneet haastateltavat eivät olleet yleisesti ottaen kovin tyytyväisiä koulutuksen sisältöön ja he molemmat kuvailivat tätä kokemusta osittain tarpeettomaksi. Molemmat toivoivat koulutuksen sisältävän enemmän pedagogiikkaa ja H3 toivoi myöskin käytännön harjoituksia sekä johtamiskoulutusta.

Valmiuksia tukevaksi tekijäksi koettiin kentältä ja työyhteisöstä saatu tuki ja käytännön apu työtehtävillä. Koulun tuki koettiin osittain vajaaksi, etenkin ajokoulutuksen osalta. Työyhteisössä liikkuvat huhut harjoittelijoista olivat usein olleet negatiivisia, mikä on voinut vaikuttaa ohjaajan ennako-oletuksiin.

Tiivistetysti johtopäätöksinä harjoittelijan vaikutukseen ohjaajan työturvallisuuteen tälle oli nähtävissä tiettyjä vaikutuksia. Vaikutusten laajuus tai riskin osuus todellisiin työtapaturmiin ei kuitenkaan vaikuttanut huolettavan ohjaajia, eikä tämä ole esimerkiksi asia minkä vuoksi he eivät olisi halunneet itselleen harjoittelijaa. Myöskin haastateltavien asenteen harjoittelijan ohjaajan roolia kohtaan olivat jokaisen kohdalla positiiviset, ja heistä jokainen kertoi pitävänsä harjoittelijan ohjaamisesta.

6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuskohteen ja tutkijan yhteys toisiinsa voi olla vaikuttava tekijä työn luotettavuuteen. Tämän tutkimuksen tekijä on suorittanut työharjoittelunsa Helsingin poliisilaitoksella ja ollut näin osana työyhteisössä, missä on päässyt ottamaan vaikutteita niin työn aiheeseen kuin siihen, ketä lähestyä haastattelujen osalta. Kentän ja tutkinnan aikana tutkija on työskennellyt kahden haastateltavan kanssa, kolmannen tuntenut nimeltä ja neljättä lähestynyt ilman minkäänlaista esitietoa henkilöstä. Kenenkään kanssa tutkija ei ollut kuitenkaan työskennellyt kentällä partioidessa tai niin, että olisi ajanut haastateltavan ristiriitaiseen tilanteeseen kysymällä kokemuksia työturvallisuudesta, jos heillä olisi ollut henkilökohtaisesti kokemusta yhdessä partioinnista tai työturvallisuuteen vaikuttavien tilanteiden suorittamisesta.

Tutkija kokee, ettei haastateltavien aiempi henkilökohtainen tunteminen vaikuttanut haastattelujen suoritukseen juurikaan. Haastattelut olivat jokainen hyvin samanlaisia tilanteita siitä huolimatta, että toista haastateltavaa tutkija ei ollut koskaan aiemmin tavannut, kun taas toisen kanssa hän oli joskus työskennellyt. Haastattelut toteutettiin myöskin sellaisessa ajankohdassa harjoittelua, ettei tutkija enää työskennellyt entuudestaan tuttujen haastateltavien kanssa. Näiden seikkojen perusteella voi sanoa, ettei tämä ristiriitaisuus ole koitunut ongelmaksi työn luotettavuuden kannalta.

Toinen luotettavuuteen vaikuttava tekijä on tutkijan status harjoittelijana. Kun haastattelee ohjaajia harjoittelijan vaikutuksista työturvallisuuteen, voi heille tuntua ristiriitaiselle tai vaikealle kertoa rehellisiä mielipiteitään asiasta juuri harjoittelijalle, vaikkei tässä arvioitaisikaan haastattelijan työtapoja siinä. Tämä on voinut johtaa siihen, etteivät haastateltavat ole halunneet olla täysin rehellisiä kritiikkinsä kanssa. Ennen haastatteluja on kuitenkin keskusteltu juuri tästä aiheesta jokaisen kanssa ja on toivottu rehellisyyttä, enkä kaunisteltuja vastauksia. Haastattelujen aikana ei syntynyt tunnetta, etteikö tutkija voisi luottaa haastateltavan kertoman todenmukaisuuteen, mutta tämä vaihtoehto on siitä huolimatta otettava huomioon. Tältä ongelmalta ei olisi voitu välttyä opinnäytettä tehtäessä järkevien keinojen puitteissa, minkä vuoksi riski on vain todettava ja hyväksyttävä.

Työtä suunniteltaessa on toivuttu saatavan mahdollisimman monipuolisia vastauksia ja rehellisiä mielipiteitä. Näitä on saatukin, mutta jokainen haastateltava suhtautui niin positiivisesti harjoittelijan ohjaajan rooliin, että toivotut hiljaiset säröäännet organisaation sisältä jäivät puuttumaan. Tutkimustulosten näkökulmasta vastauksista jäi uupumaan kontrasti siitä, miten työntekijät suhtautuvat harjoittelijaan ja kuinka jotkut kokevat tämän roolin epämiellyttäväksi. Tutkija on kuitenkin iloisesti yllätynyt siitä, miten hieno asenne harjoittelijoita kohtaan jokaisella haastateltavalla oli. Tarkoituksena ei ollut valikoida näin yhtenäistä mielipidettä omaavaa haastatteluryhmää, mutta tästä voisi kai myös hieman yleistäen ajatella, että suurin kritiikki harjoittelijan ohjausta kohtaan tulee äänekkään vähemmistön suusta, ja muu työympäristö voi omata valoisamman näkökulman.

Luotettavuutta on arvioitava myöskin käytettyjen työkalujen ja työskentelymenetelmien näkökulmasta. Aineiston tallennuksessa on käytetty sekä tietokoneen nauhuria sekä puhelinsovellusta varmistaakseen aineiston pysyvyyden. Litteroinnin osalta fenomenologisessa tutkimuksessa eikä AMK-opinnäytteessä vaadita sanatarkkaa litterointia, mutta tähän työhön tämä on kuitenkin koettu parhaaksi toteutustavaksi. Aineisto on litteroitu sanatarkasti ja siihen on merkitty taukojen pituudet, jotta on mahdollista analysoida aineistoa juuri niin kuin haastattelutilanteessa materiaalia on syntynyt. Fenomenografisen analyysin päätutkimustuloksina muodostuneiden kategorioiden muodostamisen luotettavuuden lisäämiseksi tuloksiin on koottu suoria lainauksia. Näiden avulla lukija voi arvioida tutkijan tulkintojen oikeellisuutta ja asiayhteyksiä.

7 POHDINTA

Tässä työssä oli tarkoitus tutkia harjoittelijoiden ohjaajien käsityksiä heidän työturvallisuudestaan harjoittelijan kanssa työskennellessä. Vastauksista voi todeta, että näin työskennellessä työturvallisuuden todella koetaan vaikuttavaksi, mutta kukaan haastateltavista ei kokenut sitä kovin merkittäväksi laajemmin käsitettä pohtiessa. Mielenkiintoista oli huomata, miten osa työturvallisuustekijöistä käsitettiin hyvin konkreettisella tasolla, vaikka työturvallisuus pitää sisällään myös paljon ainoastaan tunnepohjaisia tekijöitä.

Työturvallisuus ja sen käsitykset olivat kiinnostavia tutkimusaiheita. Aihe on laaja ja sen teoriaosioon löytyi lähdemateriaalia perehtymisen jälkeen suhteellisen kattavasti. Aiheen mielenkiintoisuus johtui myös suurelta osin haastatteluista ja niiden sisällöstä. Oli kiinnostavaa huomata, millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä aiheesta on poliisien välillä. Välillä haastattelut toistivat toinen toisiaan, kun haastateltavat vastasivat aivan samalla tavoin, kun taas joidenkin vastauksien välillä oli suuriakin eroavaisuuksia. Osasta haastateltavista oli selvästi havaittavissa, että he olivat pohtineet paljon työturvallisuutta ja siihen liittyviä omia toimintatapojaan. Haastatteluissa kävi myös ilmi, että joillekin työturvallisuus voi olla asia, mikä on osa jokapäiväistä toimintaa, mutta sen sanoittaminen voi olla haasteellista tai sen monimuotoisuutta ei ole pohdittu syvällisemmin.

Haastateltavat puhuivat aiheesta mielellään ja haastattelut venyivätkin yllättävän pitkiksi. Aihe selvästi herättää ajatuksia ja keskustelua, minkä vuoksi koen tärkeäksi tuoda osan näiden keskustelujen hedelmistä työssäni esille. Työturvallisuus on yksi tärkeimmistä poliisityön lähtökohdista, ja oli ilo huomata, että haastateltavatkin ovat huomioineet sen pohtiessaan harjoittelijan ohjaamista. Haastateltavilla oli paljon hyviä ajatuksia ja mielenkiintoisia näkökulmia aiheesta, ja heillä oli jokaisella todella hyvä asenne ohjaajan tehtäviin.

Vaikkakin tutkimuksessa haastatellut poliisimiehet suhtautuivat positiivisesti harjoittelijoiden ohjaukseen, ei tämä välttämättä ole koko totuus aiheesta. On syytä myös pohtia syitä siihen, minkä takia jotkut työntekijät kokevat harjoittelijan kanssa työskentelyn negatiivisesti. Tämä voi johtua omista tai

kollegojen huonoista kokemuksista, mitkä vaikuttavat yksittäistapausten lisäksi yleiseen mielipiteeseen harjoittelijoista. Poliisilaitoksillakin kiertää huhuja ja osittain tällaiset huhupuheet voivat vaikuttaa suuremman joukon mielipiteisiin, kuin millainen vaikutus niillä on työtehtävillä itsessään ollutkaan. Tämän lisäksi koen poliisiorganisaatiossa vallitsevan yhä tietynlaisen miehistelyn kulttuurin, mikä voi johtaa omanarvon tunteen hakemiseen korostamalla omaa ammattitaitoaan muiden maineen kustannuksella. Oman ammatti-identiteetin korostaminen voi heijastua myös siihen, että harjoittelijoiden kanssa työskentelyä voidaan vähätellä. Ammatti-identiteetin korostaminen ei ole itsessään negatiivinen asia, etenkin poliisin työtehtävissä itsevarmuutta vaaditaan ja on tilanteita, joissa on näytettävä olevansa kokenut ja ammattitaitoinen poliisimies. Harjoittelijoiden paheksuminen tai vähättely ei kuitenkaan ole parhaita keinoja tämän lopputuloksen toteuttamiseen, etenkin kun on kyse tulevaisuuden kollegoista.

Opinnäytettä suunnitellessani minulle oli selvää, että haluan toteuttaa tutkimuksen haastattelujen avulla. Työn suunnittelun alkuvaiheessa tutkimuksen aihe vaihtui, muuttui ja muovaantui useaan kertaan ja se etsi jatkuvasti lopullista muotoaan. Kun sain ajatuksen työturvallisuuden käsitteen tutkimisesta harjoittelijan ohjaajan näkökulmasta, oli minulle selkeä valita tämä aihe tutkimukseni kohteeksi. Työn suurimmaksi haasteeksi koin osaamattomuuteni tutkimuksen teossa, koska en ole toteuttanut vastaavaa tuotosta aiemmin. Kokemattomuuteni vuoksi löysin itseni useasti erilaisista tutkimuksellisista sudenkuopista niin väärinymmärrysten, turhaan tehtyjen työvaiheiden tai ajankäytöllisten haasteiden osalta. Tutkimusprosessi kuitenkin itsessään oli opettavainen ja tämän jälkeen voin sanoa oppineeni paljon tutkimuksen teosta, teoriapohjan ja opinnäytetyön toteuttamisesta.

Työn toteutus on ollut opettavainen kokemus niin kirjallisen tuotoksen kuin omakohtaisten työturvallisuustekijöiden pohtimisen ja sisäistämisen kannalta. Koen, että opinnäytteen kautta aihetta käsiteltyäni olen sisäistänyt työturvallisuuteen liittyviä tekijöitä uudella tavalla, sekä ymmärtänyt miten muu työyhteisö voi aiheesta ajatella. Uskon että työturvallisuudesta ja sen kokemuksista on mahdollista tehdä myös jatkotöitä ja uusia opinnäyteitä, kun tarkastelee asiaa hieman eri näkökulmasta tai tutkii aihetta erilaisella tutkimusjoukolla. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia aihetta useamman poliisilaitoksen näkökulmasta ja vertailla tuloksia paikkakuntien ja laitosten eroavaisuuksien kautta. Uskon, että laitoksen koko ja harjoittelijoiden määrä olisi tuonut lisää kulmia tutkimustuloksiin. Toteutuksen kannalta tämä olisi ollut yksilötyölle niin laaja kokonaisuus, etten kokenut omaavani resursseja tämän tyyppiin tutkimusjoukkoon. Lähestymistapaa muuttamalla aiheesta saa varmasti vielä paljon uusia näkökulmia esiin, yhteen opinnäytteeseen on mahdotonta sisällyttää laajempaa kokonaisuutta aukottomasti.

LÄHTEET

- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere, Vastapaino.
- Hankilanoja, Arto. 2007: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa. 2., uudistettu painos. Poliisiammattikorkeakoulu 2007.
- Hietala, Harri & Hurmalainen, Mikko & Kaivanto, Keijo 2015: Työsuojeluvastuuopas. Helsinki, Talentum.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2015: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Järvelin, Juha 2011: Poliisin työturvallisuudenjohtamisen toimivuus kriisitilanteiden yhteydessä. Kolme kouluampumisesimerkkiä. Tampereen yliopisto, akateeminen väitöskirja.
- Kasper, Jody 2012: How cops die. Illinois, Charles C Thomas.
- Metsämuuronen, Jari 2009: Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä, Gummer Kirjapaino Oy.
- Perttula, Juha & Lomama, Timo 2018: Kokemuksen tutkimus. Tampere, Juvenes Print.
- Poliisiammattikorkeakoulu 2017: Poliisi (AMK) harjoittelu: Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdyshenkilöille. Sisäinen lähde, Konsta. <https://konsta.polamk.fi/Sivut/default.aspx>. Luettu 19.8.2021
- Poliisiammattikorkeakoulu 2020: Poliisi (AMK) – tutkinto (180 op) Opetussuunnitelma lukuvuodet 2020–2022.
- Poliisiammattikorkeakoulu 2020: Tutkintosäntö. Poliisiammattikorkeakoulun hallituksen hyväksymä 24.6.2015 ja voimassa toistaiseksi.
- Poliisiammattikorkeakoulu, osoitteessa <https://polamk.fi/tilastotietoa-hakijoista>. Viitattu 5.5.2021
- Poliisiammattikorkeakoulu, sisäinen lähde, sähköpostitse 17.5.2021.
- Poliisiammattikorkeakoulu, sisäinen lähde, sähköpostitse 21.9.2021.
- Saloheimo, Jorma 2016: Työturvallisuus. Perusteet, vastuu ja oikeusturva. Helsinki, Talentum Pro.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo 1994: Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma, Kirjayhtymä Oy.

Tuomi, Jouni 2007: Tutki ja lue. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työterveyslaitos 2007: Työturvallisuuslaki. Tampere, Tammer-Paino Oy.

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomukset 202/2010: Työturvallisuus valtion työpaikoilla. Helsinki Edita Prima Oy.

LIITTEET

Liite 1 – Hälytys- ja valvontayksikön konstaapelien haastattelujen alustava teemahaastattelun runko.

Liite 1

Liitetiedoston haastattelurunko on alustava, ja voi muuttua sisällöltään hieman konkreettisesti haastatteluvaiheessa.

Haastattelurunko:

1. Kerro taustoistasi harjoittelijan ohjaajana ja minkälaisia ajatuksia kävit läpi silloin, kun sait ensimmäisen harjoittelijan itsellesi?
2. Mitä työturvallisuus mielestäsi tarkoittaa? Mikä vaikutus partiokaverillasi on sinun työturvallisuuteesi?
3. Kerro, millä tavalla koet työturvallisuutesi harjoittelijan kanssa työskennellessä.
4. Oletko ollut jollain työtehtävällä, jonka työturvallisuuteen harjoittelijan kanssa työskentely on vaikuttanut? Millä tavalla se vaikutti?
5. Oletko ollut vaaratilanteissa tai lähellä sellaisen syntymistä harjoittelijan kanssa työskennellessä? Mitkä tekijät vaikuttivat tilanteen syntymiseen?
6. Oletko kokenut harjoittelijan työtapojen lisäävän työturvallisuuttasi?
7. Miten koet saamasi koulutuksen harjoittelijan ohjaajaksi tukevan työskentelyäsi?
8. Mihin koululla pitäisi sinun mielestäsi keskittyä ennen harjoittelua, mikä on mielestäsi tärkeä taito harjoittelijalle?
9. Onko kokeneiden poliisien ja harjoittelijoiden asenteissa eroja koskien työturvallisuutta?